

โครงการ WTO Watch (จับกระแสดังกล่าวการค้าโลก)
ห้องเลขที่ 14 ชั้น 4 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
เลขที่ 2 ถนนพระจันทร์ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200
โทรศัพท์ 0 2613 2470 และ 0 2623 5510
โทรสาร 0 2623 5510

การเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินไทยภายใต้กรอบ WTO และแผนพัฒนา
ระบบสถาบันการเงิน

การเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินไทย ภายใต้กรอบ WTO และแผนพัฒนา ระบบสถาบันการเงิน

กอบศักดิ์ ภูตระกูล

ดอน นาครทรรพ

หฤษฎ์ รอดประเสริฐ

เอกสารวิจัยหมายเลข 3

โครงการ WTO Watch (จับกระแสดังกล่าวการค้าโลก)

ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

การเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินไทย
ภายใต้กรอบ WTO
และแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

กอบศักดิ์ ภูตระกูล
ดอน นาครทรรพ
หฤษฎ์ รอดประเสริฐ

เอกสารวิจัยหมายเลข 3

สิงหาคม 2548

ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
โครงการ WTO Watch (จับกระแสองค์การการค้าโลก)

เอกสารวิจัยหมายเลข 3

การเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินไทยภายใต้กรอบ WTO

และแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

ผู้เขียน กอบศักดิ์ ภูตระกูล
 ดอน นาครทรรพ
 หฤษฎ์ รอดประเสริฐ
จำนวน 101 หน้า
ISBN 974-93160-5-3
พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง สิงหาคม 2548
จำนวน 1,000 เล่ม
รูปเล่ม อริศ หัสมา

เจ้าของ โครงการ WTO Watch (จับกระแสดังการการค้าโลก)
 ห้องเลขที่ 14 ชั้น 4 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 เลขที่ 2 ถนนพระจันทร์ เขตพระนคร
 กรุงเทพฯ 10200
 โทรศัพท์ 0 2613 2470 และ 0 2623 5510
 โทรสาร 0 2623 5510
 E-Mail: Chompoo@thailandwto.org
 www.thailandwto.org

ได้รับทุนอุดหนุนจาก

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
ชั้น 14 อาคารเอสเอ็มทีวเวอร์
เลขที่ 979 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนนอก
เขตพญาไท กรุงเทพฯ
10400

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 ท่าพระจันทร์ โทร. 0 2224 7357-9
 ศูนย์รังสิต โทร. 0 2564 3105-11

คณะกรรมการนโยบายโครงการ WTO Watch

ศ.ดร.อัมมาร สยามวาลา	ประธานคณะกรรมการ
คุณกวี จงกิจถาวร	กรรมการ
รศ.ดร.จุลชีพ ชินวรรณโณ	กรรมการ
ศ.ดร.ประสิทธิ์ เอกบุตร	กรรมการ
คุณพรศิลป์ พัชรินทร์ตนะกุล	กรรมการ
คุณวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ	กรรมการ
รศ.ดร.สุทธิพันธุ์ จิราธิวัฒน์	กรรมการ
ศ.รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์	กรรมการ
รศ.ดร.สมบูรณ์ ศิริประชัย	กรรมการและเลขานุการ
คุณชมภู ธงชัย	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการโครงการ WTO Watch

ศ.รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์	ประธานกรรมการ
รศ.ดร.ตีรณ พงศ์มพัฒน์	กรรมการ
ผศ.ดร.วิศาล บุปผเวส	กรรมการ
รศ.สมพร อิศวิลานนท์	กรรมการ
รศ.ดร.สมบูรณ์ ศิริประชัย	กรรมการและเลขานุการ
คุณชมภู ธงชัย	ผู้ช่วยเลขานุการ

สารบัญ-

บทนำ	1
บทที่ 1 แนวโน้มการเปิดเสรีการค้าบริการ ทางการเงินของโลก	5
บทที่ 2 ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย	17
บทที่ 3 การเปิดเสรีการค้าบริการ Banking Services ภายใต้ WTO	
1. การเปิดเสรีการค้าบริการ Banking Services ภายใต้ WTO	27
2. ความเป็นมาเกี่ยวกับการเจรจา เรื่อง Financial Services ภายใต้ WTO.....	32
3. ขอบเขตการเปิดตลาดการค้าบริการ Banking Services ของไทย ภายใต้ WTO	35
3.1 ขอบเขตพันธทั่วไป (Horizontal Commitments)	36
3.2 ขอบเขตพันธในสาขาบริการ Banking Services	38
บทที่ 4 นโยบายของขอบเขตพันธการเปิดเสรี Banking Services ของไทยภายใต้ WTO	47

บทที่ 5 แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินไทย.....	53
---	----

บทที่ 6 ประโยชน์และความท้าทายของ

การเปิดเสรีภาคสถาบันการเงิน

1. ประโยชน์ในด้านประสิทธิภาพ ราคา และคุณภาพของการบริการ	61
2. ความท้าทายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก การเปิดเสรีภาคสถาบันการเงิน ในด้านต่างๆ	63
2.1 โอกาสในการเข้าสู่ตลาดและการปรับตัว ของสถาบันการเงินจากการแข่งขัน ที่เพิ่มขึ้น	63
2.2 ในด้านพฤติกรรมการณ์การปล่อยสินเชื่อ ไปสู่กลุ่มลูกค้ารายย่อย	65
2.3 ในด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และการเงิน	68

บทที่ 7 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย	73
--------------------------------------	----

บทที่ 8 บทสรุป	83
----------------------	----

บรรณานุกรม.....	85
-----------------	----

รายชื่อหนังสือโครงการ WTO Watch.....	89
--------------------------------------	----

ประวัติผู้เขียน.....	93
----------------------	----

บทนำ

กอบศักดิ์ ภูตระกูล*
หยุดยั้งการแพร่ระบาด*
ดอน นาครทรรพ*

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา หลายประเทศได้เปิดเสรีการค้าบริการทางการเงิน (Financial Services) มากยิ่งขึ้น ทั้งในระดับพหุภาคี ทวิภาคี ตลอดจนภายใต้แผนการเปิดเสรีที่เริ่มขึ้นเอง การเปิดเสรีการค้าบริการทางการเงินเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง ด้วยภาคการเงินเป็นหัวใจของระบบเศรษฐกิจ ในฐานะตัวกลางในการระดมและจัดสรรเงินออมจากในและนอกประเทศไปยังการลงทุนด้านต่างๆ ซึ่งสำหรับประเทศไทยในปัจจุบัน มีผู้ทำงานอยู่ในภาคการเงินประมาณ 300,000 คนและมูลค่าเพิ่มของภาคการเงิน (ไม่นับรวมธุรกิจประกันภัย) ได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 15,584 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2523 เป็น 285,977 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2539 (หรือเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 2.3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเป็นประมาณร้อยละ 6.3) ก่อนที่จะเกิดวิกฤตในปี พ.ศ. 2540

แม้ว่าวิกฤตการเงินในปี พ.ศ. 2540 จะส่งผลให้มูลค่าเพิ่มของภาคการเงินลดลงอย่างเห็นได้ชัดในระยะ 7 ปีที่ผ่านมา (แผนภาพที่ 1) เนื่องจากปัญหานี้เสียในระบบสถาบันการเงินที่ยังคงต้องใช้เวลาอีกระยะหนึ่งก่อนจะกลับลดลงไปสู่ระดับเดิมในช่วงก่อนวิกฤต ตลอดจนปัญหาอื่นๆ อันเนื่องมาจากวิกฤต อาทิ การลงทุนภายในประเทศที่ลดลง

ฯลฯ แต่เมื่อมองไปในอนาคต ภาคการเงินทั้งด้านสถาบันการเงิน (Banking Services) ธุรกิจประกันภัย ตลาดหลักทรัพย์ ตลาดตราสารหนี้ ยังจะเป็นธุรกิจหลักด้านหนึ่งของประเทศ ซึ่งนับวันจะทวีความสำคัญขึ้นเรื่อยๆ และการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินจะเป็นประเด็นเชิงนโยบายหลักของประเทศ

บทความนี้จึงได้ทำการศึกษาแนวโน้มการเข้ามาประกอบธุรกิจของสถาบันการเงินต่างชาติ (Foreign Bank Entry) ในระบบเศรษฐกิจโลกและในประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมา และแนวโน้มการเปิดเสรีการค้าบริการทางการเงิน ทั้งในเวทีของ WTO และภายใต้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ข้อดีข้อเสีย ประเด็นคำถามเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนให้ข้อคิดและข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย โดยการศึกษาจะเน้นในส่วนภาคสถาบันการเงิน (Banking Services)¹ เช่น ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของสถาบันการเงินต่างชาติในประเทศไทย ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นของการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงิน และแนวโน้มนโยบายที่เหมาะสมในการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินในระยะต่อไป

ทั้งนี้ การค้าบริการทางการเงิน (Financial Services) ระบุว่าประเทศได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ซึ่งสำหรับกรณีประเทศไทย สถาบันการเงินต่างชาติได้เข้ามามีบทบาทในระบบเศรษฐกิจและระบบการเงินของไทยมากยิ่งขึ้นจากการที่ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจโลก ดังนั้นการเปิดเสรีจึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ช้าก็เร็ว ประเด็นสำคัญที่สุดเชิงนโยบายจึงอยู่ที่การกำหนดระยะเวลาในการเปิดเสรีที่เหมาะสมและการเตรียมพร้อมเพื่อให้สามารถรับประโยชน์จากการเปิดเสรีได้อย่างเต็มที่ โดยคำนึงถึงเสถียรภาพของระบบการเงินและประโยชน์ซึ่งผู้ใช้บริการทางการเงินจะได้รับเป็นสำคัญ-

เชิงอรรถ

* สายนโยบายการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย

* สายนโยบายการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย

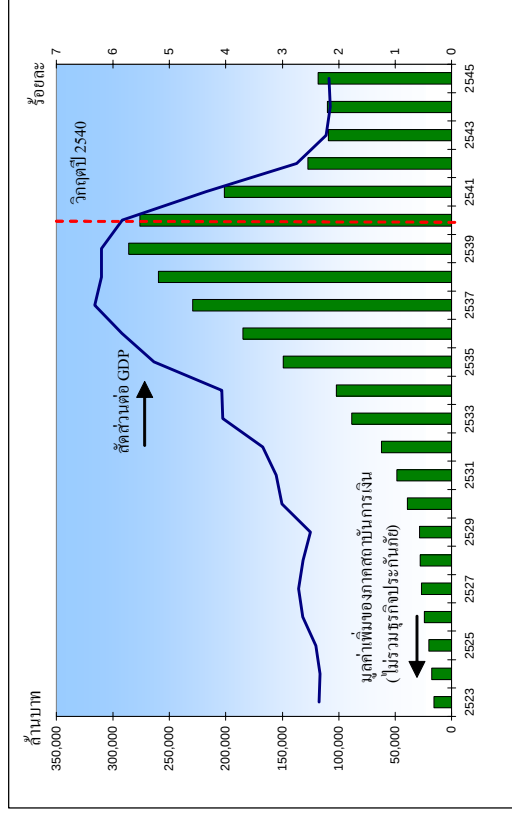
* สายนโยบายการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย

** ข้อคิดเห็นซึ่งปรากฏอยู่ในบทความนี้ เป็นความคิดเห็นของผู้เขียนซึ่งอาจจะไม่สะท้อนแนวคิดหรือนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย

*** คณะผู้เขียนขอขอบคุณ คุณอัฉนา ไวกวามดี คุณนิตยา พิบูลย์รัตนกิจ คุณอลิศรา มหาสันทนะ และคุณณัทสุตา พุกกะณะสุต สำหรับคำแนะนำและข้อคิดเห็น ตลอดจนขอขอบคุณนางสาวช-าณี ชวะโนทัย นักศึกษาฝึกงานจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ เป็นผู้ช่วยวิจัย ในการทำการศึกษานี้

¹ สำหรับบทความนี้ ภาคสถาบันการเงินหมายถึง ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ โดยไม่นับรวมถึงธุรกิจประกันภัยหรือธุรกิจหลักทรัพย์ ทั้งนี้เนื่องจากสำหรับประเทศไทยนั้น ภาคสถาบันการเงิน (Banking) คิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 80 ของระบบการเงินของประเทศ และผู้เขียนทั้งสามท่านทำงานอยู่ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย อันเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักของประเทศในการกำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ ตลอดจนบริษัทเงินทุน บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ (ซึ่งเป็นสถาบันที่รับเงินฝากจากประชาชน) บทความนี้จึงมุ่งศึกษาเฉพาะประเด็นเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงิน (Banking Services) เพื่อที่จะให้สามารถวิเคราะห์ครอบคลุมประเด็นต่างๆ ในเชิงลึกได้ดียิ่งขึ้น

แผนภาพที่ 1 : ภาคการเงินในระบบเศรษฐกิจไทย

ที่มา : NESDB

แนวโน้มการเปิดเสรีการค้าบริการ ทางการเงินของโลก²

ในการกำหนดนโยบายการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินที่เหมาะสมนั้น ต้องเริ่มจากการเข้าใจถึงกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก

จากการศึกษาของ OECD - *Group of Ten Report on Consolidation in the Financial Sector* (2001) พบว่า นับแต่ปี ค.ศ. 1980 เป็นต้นมา กระแสการรวมกลุ่มของสถาบันการเงินภายในประเทศ G-13³ ซึ่งเป็นแกนหลักของระบบเศรษฐกิจและระบบการเงินโลกนั้น ได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องผ่านรูปแบบต่างๆ เช่น Mergers, Acquisitions, Joint Ventures และ Strategic Alliances ทั้งในส่วนที่เกิดขึ้นภายในประเทศและข้ามประเทศ และส่วนที่เป็นการรวมตัวระหว่างสถาบันการเงินประเภทเดียวกัน (เช่น ธนาคารพาณิชย์กับธนาคารพาณิชย์ บริษัทประกันภัยกับบริษัทประกันภัย และบริษัทหลักทรัพย์กับบริษัทหลักทรัพย์) หรือข้ามประเภท ทำให้มีสถาบันการเงินขนาดใหญ่ขึ้นในระบบเศรษฐกิจโลกอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า เมื่อการศึกษาดังกล่าวนำขนาดของสินทรัพย์ของสถาบันการเงินขนาดใหญ่ของโลกจากทุกประเทศทั่วโลก มาเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของกลุ่มประเทศ G-13 (ซึ่งคิดเป็นประมาณกึ่งหนึ่งของ GDP ของโลก) จะเห็นว่าขนาดสินทรัพย์ของสถาบันการเงินที่ใหญ่ที่สุดของโลก 50 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่

ตั้งอยู่ในกลุ่มประเทศดังกล่าว ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากประมาณร้อยละ 35.4 ในปี ค.ศ. 1980 เป็นร้อยละ 71.2 ในปี ค.ศ. 1998 ขณะที่ขนาดสินทรัพย์ของสถาบันการเงินที่ใหญ่ที่สุด 20 แห่งแรกได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 19.5 เป็นร้อยละ 39.8 ในช่วงเวลาเดียวกัน

สำหรับด้านการ Underwrite ตราสารหนี้และตราสารทุนในระบบการเงินโลกก็เช่นเดียวกัน แม้จะไม่ได้เปลี่ยนแปลงมากเท่ากับกรณีของธนาคารพาณิชย์ แต่ในปี ค.ศ. 1999 ประมาณร้อยละ 47 ของธุรกรรม ดังกล่าวจะตกอยู่ในมือของสถาบันการเงินหลัก 5 แห่ง และร้อยละ 70 จะอยู่ในมือของสถาบันการเงินหลักเพียง 10 แห่ง เช่น กรณีของการออก International Bonds บริษัทที่มีธุรกรรมใหญ่สุด 10 อันดับแรกของโลก ได้แก่ Merrill Lynch & Co., Morgan Stanley Dean Witter, Deutsche Bank, Salomon Smith Barney Int., Credit Suisse First Boston, Goldman Sachs & Co, Warburg Dillon Read, JP Morgan, Lehman Brothers, ABN AMRO เป็นต้น⁴

กระแสการรวมกลุ่มของสถาบันการเงินในประเทศ G-13 นั้นเกิดขึ้นผ่านธุรกรรม Mergers และ Acquisitions เป็นสำคัญ- โดยระหว่างปี ค.ศ. 1990-1999 มีสถาบันการเงินในประเทศ G-13 ถูกซื้อ หรือควมรวมมากกว่า 7,300 ครั้ง โดยในจำนวนนี้ Deals ที่มีมูลค่าสูงกว่า 1 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (แผนภาพที่ 2) โดยเฉพาะในช่วงปี ค.ศ. 1997-1999 ที่มีการควมรวมระหว่างสถาบันการเงินขนาดใหญ่เฉลี่ยประมาณ 51 ครั้งต่อปี คิดเป็นมูลค่าประมาณ 320 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ต่อปีหรือประมาณ 6.2 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ต่อครั้ง

ทั้งนี้ การซื้อ/ควมรวมที่เกิดขึ้นในกลุ่มประเทศ G-13 นั้น ส่วนมากเกิดจากการซื้อ/ควมรวมภายในประเทศและในประเภทธุรกิจเดียวกัน

เป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายในกลุ่มธนาคารพาณิชย์สำหรับอันดับที่ 2 เป็นการซื้อ/ควมรวมภายในประเทศเดียวกัน แต่ข้ามประเภทธุรกิจ คิดเป็น ร้อยละ 15 ของมูลค่าธุรกรรมทั้งหมด อันดับที่ 3 เป็นการซื้อ/ควมรวมข้ามประเทศแต่ในประเทศเดียวกัน ส่วนอันดับสุดท้ายที่มักจะ ไม่ค่อยพบและมีเพียงประมาณ 250 Deals (จากกว่า 7,300 Deals ในช่วงระยะเวลา 10 ปี) อันเป็นการซื้อ/ควมรวมในลักษณะข้ามประเทศ และข้ามประเภท

สำหรับ Emerging Market Countries การซื้อ/ควมรวมกิจการที่มีสถาบันการเงินในกลุ่มประเทศตลาดเกิดใหม่เป็นเป้าหมายนั้น เริ่มมีความสำคัญมากขึ้นเช่นกัน⁵ โดยระหว่างปี ค.ศ. 1990-1996 ธุรกรรมดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 18 และร้อยละ 9 ของจำนวน Deals และมูลค่าของ Deals ทั้งหมดทั่วโลก และได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 41 และร้อยละ 16 ของจำนวน Deals และมูลค่าของ Deals ทั้งหมดทั่วโลก ในช่วงปี ค.ศ. 2001-2002 ซึ่งร้อยละ 33 ของจำนวน Deals และร้อยละ 42 ของมูลค่า Deals ในกลุ่มประเทศตลาดเกิดใหม่เป็นผลจากการซื้อ/ควมรวมโดยมีสถาบันการเงินจากต่างประเทศเป็นแกนนำ (เป็น Foreign Bank Entry) โดยเป็นการซื้อ/ควมรวมกิจการธนาคารพาณิชย์เป็นหลัก

ทั้งนี้ เมื่อแบ่งเป็นกลุ่มประเทศตามภูมิศาสตร์แล้ว พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการเข้าซื้อ/ควมรวมสถาบันการเงินในกลุ่มประเทศลาตินอเมริกา (เช่น เม็กซิโก บราซิล อาร์เจนตินา) และกลุ่มยุโรปตะวันออก (เช่น โปแลนด์ ฮังการี สาธารณรัฐเชค บัลแกเรีย) เป็นหลัก และเป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่าในกลุ่มลาตินอเมริกานั้น มีธนาคารจากประเทศสเปน เช่น Banco Bilbao Vizcaya SA และ Banco de Santander SA, Banco Santander Central Hispanico หรือธนาคารพาณิชย์จาก สหรัฐอเมริกา

เช่น Citigroup Inc. ตลอดจนธนาคารจากอังกฤษ เช่น HSBC Holding PLC เป็นผู้เข้าไปซื้อกิจการในภูมิภาคดังกล่าว ส่วนกลุ่มประเทศยุโรป ตะวันออกนั้น มีธนาคารพาณิชย์จากกลุ่มสหภาพยุโรป เช่น Banca Commerciale Italiana SpA, Investor Group จากประเทศอิตาลี หรือ Erste Bank Der Oesterreichisch จากประเทศออสเตรีย ตลอดจนธนาคารพาณิชย์จากสหรัฐอเมริกา เช่น Citigroup Inc., CS First Boston เป็นผู้เข้าไปซื้อกิจการ ทั้งนี้จากการศึกษาของ *Focarelli (2003)* พบว่าในภูมิภาคเอเชียระหว่างปี ค.ศ. 1990-2002 ธนาคารพาณิชย์ในประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นผู้ให้กู้รายใหญ่ (Cross-Border Lending) แก่ธนาคารและธุรกิจในประเทศเอเชียมี Deals ที่เกี่ยวกับการเข้าซื้อ/ควมรวมกิจการทางการเงินในประเทศตลาดเกิดใหม่น้อยมาก ซึ่งส่วนหนึ่งอาจจะเป็นผลจากปัญหาสถาบันการเงินภายในประเทศญี่ปุ่นเอง ที่ยังคงแก้ไขไม่แล้วเสร็จในช่วงเวลาดังกล่าว ในขณะที่สถาบันการเงินในภูมิภาคบางแห่งเช่น DBS Bank ของสิงคโปร์ก็ได้พยายามขยายกิจการขึ้นเพื่อทำหน้าที่เป็น Regional Bank

ทั้งนี้การที่การศึกษาต่างๆ พบว่าการเข้าซื้อ/ควมรวมในประเทศในกลุ่มลาตินอเมริกาและยุโรปตะวันออกเกิดขึ้นมากเมื่อเทียบกับประเทศในเอเชีย ส่วนหนึ่งสะท้อนถึงนโยบายที่เอื้อต่อการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินในกลุ่มประเทศดังกล่าว ซึ่งจากการศึกษาของ *Matheison and Rodos (2001)* พบว่าระดับของ Foreign Bank Entry หรือการเข้ามาของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศในแต่ละภูมิภาคมีแนวโน้มที่แตกต่างกันมาก โดยเมื่อนำสินทรัพย์ของสถาบันการเงินที่คนต่างชาติถือมากกว่าร้อยละ 50 มาเทียบกับสินทรัพย์รวมของระบบสถาบันการเงินในประเทศนั้นๆ พบว่าระหว่างปี ค.ศ. 1994 และปี ค.ศ. 1999 ในกลุ่มประเทศยุโรป

ตะวันออก กลุ่มลาตินอเมริกา และกลุ่มเอเชีย⁶ สัดส่วนดังกล่าวเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 9.9, 13.3, 1.7 เป็นร้อยละ 52.3, 44.8, 6.0 ตามลำดับ⁷ ซึ่งในบางประเทศยังกรีโปแลนด์ซีสี่ สัดส่วนดังกล่าวสูงถึงร้อยละ 56.6, 52.8, 53.6 ตามลำดับ ขณะที่ในไทยอยู่ที่ร้อยละ 5.6⁸ ทั้งนี้จากการศึกษาของ *Clarke et. al. (2001)* ชี้ว่ามีปัจจัยหลายประการที่เป็นตัวกำหนดระดับการเข้ามาของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ เช่น การติดตามเข้ามาให้บริการบริษัทจากประเทศตน โอกาสเชิงธุรกิจในประเทศนั้นๆ และกฎเกณฑ์ของประเทศเจ้าบ้าน ซึ่งมักจะพบว่า Foreign Bank Entry เกิดในช่วงที่ประเทศเกิดวิกฤต โดยที่กฎเกณฑ์ของประเทศเจ้าบ้านเป็นตัวแปรสำคัญที่กำหนดรูปแบบการเข้ามาของสถาบันการเงินต่างชาติว่าจะเข้ามาในรูปแบบใด⁹

หากจะสรุปแล้ว แนวโน้มโลกในช่วงที่ผ่านมาคือการเกิดขึ้นของสถาบันการเงินขนาดใหญ่-ไม่กี่แห่ง ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่กลุ่มประเทศ G-13 ทำหน้าที่เป็นตัวกลางสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรเงินทุนในระบบการเงินโลก การเกิดขึ้นของ Regional Banks การเข้าซื้อ/ควบรวมกิจการสถาบันการเงินจากประเทศตลาดเกิดใหม่ โดยมีสถาบันการเงินต่างชาติในประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นแกนนำ ซึ่งบางประเทศก็ได้เลือกที่จะเปิดรับสถาบันการเงินต่างชาติดังกล่าวมากกว่าประเทศอื่นๆ โดยมีการพัฒนาทางเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการทำธุรกิจสถาบันการเงินขนาดใหญ่- ข้ามพรมแดน

เชิงอรรถ

² ส่วนนี้จะกล่าวถึงงานการศึกษาในอดีตซึ่งได้มีผู้ทำการศึกษาล่วงอย่างกว้างขวางลึกซึ้ง เกี่ยวกับเรื่อง Internationalization of Financial Services, Foreign Bank Entry, และการเปิดเสรีภาคการเงินในประเทศต่างๆซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก และนโยบายของไทยได้ดียิ่งขึ้น

³ G-13 ประกอบด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกา, แคนาดา, ญี่ปุ่น, ออสเตรเลีย, เยอรมนี, เบลเยียม, ฝรั่งเศส, อิตาลี, สเปน, สวีเดน, เนเธอร์แลนด์, สวิตเซอร์แลนด์ และอังกฤษ

⁴ สำหรับธุรกรรม OTC Derivatives ก็เช่นกัน ในปี ค.ศ. 1999 สถาบันการเงินใน 10 แห่งแรก มีธุรกรรมคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 60.7 และ 56.2 ของตราสารอนุพันธ์เกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนและอัตราดอกเบี้ยตามลำดับ

⁵ Focarelli (2003), p.3

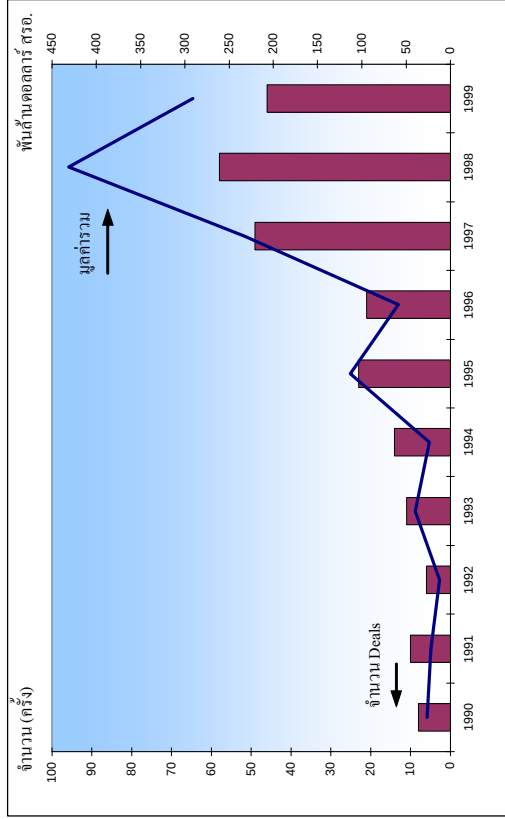
⁶ กลุ่มยุโรปตะวันออก ประกอบด้วย ประเทศสาธารณรัฐเช็ก, ฮังการี โปแลนด์ กลุ่มลาตินอเมริกาประกอบด้วย ประเทศอาร์เจนตินา ชิลี โคลัมเบีย เปรู เวเนซุเอลา และกลุ่มเอเชียประกอบด้วยประเทศเกาหลีใต้ มาเลเซีย ไทย

⁷ ถ้านับรวมประเทศบราซิลและเม็กซิโกด้วย สัดส่วนการเข้ามาของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในลาตินอเมริกาจะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 9.7 เป็น 25.0

⁸ ในบางประเทศ เช่น นิวซีแลนด์ สถาบันการเงินส่วนใหญ่ตกอยู่ในมือต่างชาติ (คือสถาบันการเงินจากประเทศออสเตรเลีย)

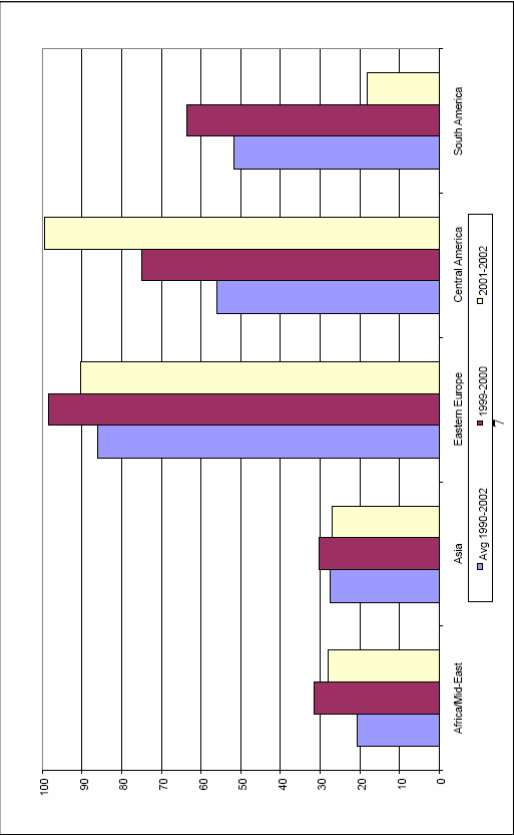
⁹ สถาบันการเงินต่างชาติสามารถเข้ามาให้บริการได้ใน 4 รูปแบบ (1) Merger and Acquisition, (2) การจัดตั้งสถาบันการเงินขึ้นใหม่ (3) การตั้ง Representative Office, Agency, Branch หรือ Subsidiary, และ (4) Cross-Border Lending

แผนภาพที่ 2 : Mergers & Acquisitions ใน G-13 (เฉพาะที่มีมูลค่าสูงกว่า 1 พันล้านดอลลาร์ สหรัฐ.)

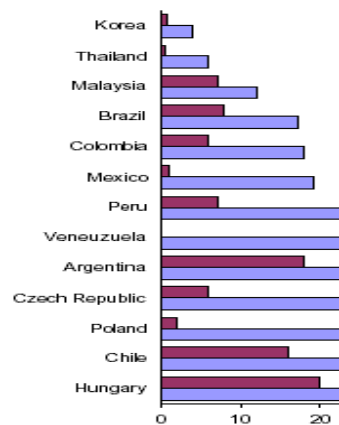
ที่มา : Bank for International Settlements (2001), p. 34.

แผนภาพที่ 3 : มูลค่าเฉลี่ยของ Cross-border & Acquisitions ในกลุ่มประเทศเกิดใหม่

ที่มา : Focarelli (2003), p.7.

แผนภาพที่ 4 : สัดส่วนสินทรัพย์ของ Foreign Bar

ที่มา : Clarke et. al. (2001), p.2.

ตารางที่ 1 : ขนาดสินทรัพย์ของสถาบันกา

ร้อยละ	1980	1990	1991	1992	1993
Top 20	19.5	31.6	35.2	34.2	36.0
Top 30	25.5	40.3	44.4	44.1	46.3
Top 40	30.8	47.0	51.5	51.5	54.1
Top 50	35.4	52.8	57.6	57.6	60.5

ที่มา : *Bank for International Settlements (2001), p.55*

ตารางที่ 2 : Cross Border M&A ที่มีมูลค่าสูงกว่า 300 ล้านดอลลาร์ สรอ.

Year	Bidder	Target	Bnat.	Tnat.	Value	Bsect	Tsect	Type
1990	Deutsche Bank AG	Deutsche Bank Kreditbank	WG	GD	424.8	1	1	Acq. Maj. Int.
1992	Franklin Resources Inc	Templeton Galbraith & Hanberge	US	BH	913.0	3	3	Merger
1993	Rovtec Investments	World Trade Center Group	HK	HK	464.1	3	1	Merger
1994	CITIC Pacific(CITIC Hong Kong)	Hong Kong Resort Co(HKR Intl)	HK	HK	439.9	1	1	Acq. Maj. Int.
1995	Banco Bilbao Vizcaya SA	Grupo Financiero Probrusa	SP	MX	350.0	1	1	Acq. Maj. Int.
1996	Banco Osorio y la Union	Banco Santander Chile	CE	CE	880.7	1	1	Merger
1996	Banco de Santander SA	Banco de Venezuela SAICA	SP	VE	338.4	1	1	Acq. Maj. Int.
1996	Banco de Santander SA	InverMexico(Banco de Santa)	SP	MX	378.5	1	3	Acq. Maj. Int.
1997	American International Group	Unibanco Seguros SA	US	BR	499.1	2	1	Acq. Maj. Int.
1997	Assicurazioni Generali SpA	Leumi Insurance Holdings	IT	IS	375.6	2	2	Acq. Maj. Int.
1997	Banca Commerciale Italiana SpA	Central-European Intl Bank	IT	HU	365.8	1	1	Acq. Maj. Int.
1997	Banco Industrial Colombiano SA	Banco de Colombia SA	CO	CO	418.1	1	1	Acq. Maj. Int.
1997	CorpBanca SA	Banco Union Comercial e Indust	VE	AR	347.5	1	1	Merger
1997	HSBC Holdings PLC	Roberto SA de Inversiones	UK	AR	688.0	1	1	Merger
1997	Hongkong & Shanghai Banking	Banco Bamerindus do Brasil	HK	BR	999.8	1	1	Merger
1998	Banco Bilbao Vizcaya SA	Banco Excel Economico SA	SP	BR	878.0	1	1	Merger
1998	Banco Bilbao Vizcaya SA	Banco Hipotecario de Fomento	SP	CE	350.0	1	1	Acq. Maj. Int.
1998	CS First Boston	Banco de Investimentos Garantia	US	BR	675.0	3	1	Merger
1998	DBS Bank	Kwong On Bank	SG	HK	459.9	1	1	Merger
1998	Genbel South Africa Ltd	SANLAM Asset Management (Pty)	SA	SA	1386.7	3	3	Acq. Maj. Int.
1998	Newbridge Capital Ltd	Korea First Bank(South Korea)	US	SK	415.0	3	1	Acq. Maj. Int.
1999	AIB European Investment Ltd	Bank Zachodni SA(Poland)	IR	PL	583.1	3	1	Acq. Maj. Int.
1999	Allianz AG	First Life Insurance Co Ltd	WG	SK	400.0	2	2	Merger
1999	Banca Commerciale Italiana SpA	Privredna Banka Zagreb	IT	CT	307.5	1	3	Acq. Maj. Int.
1999	Erste Bank Der Oesterreichisch	Ceska Sporitelna Savings Bank	AS	CC	517.6	1	1	Acq. Maj. Int.
1999	Hongkong & Shanghai Banking	Bangkok Metropolitan Bank PCL	HK	TH	1039.2	1	1	Acq. Maj. Int.
1999	Investor Group	Bank Polska Kasa Opieki SA	IT	PL	1082.0	3	1	Acq. Maj. Int.
1999	KBC Bancassurance Holding NV	Ceskoslovenska Obchodni Banka	BL	CC	1110.1	1	1	Acq. Maj. Int.
1999	Marikel Corp	Terra Nova(Bermuda)Holdings	US	BE	1079.4	2	2	Merger
1999	Nedcor Ltd(Old Mutual PLC)	Stanbic	SA	SA	2389.0	1	1	Merger
1999	Standard Chartered Bank PLC	Nakornthon Bank PCL	UK	TH	319.3	1	1	Acq. Maj. Int.
1999	UBS AG	Global Asset Management GAM	SZ	BE	675.0	1	3	Merger
1999	United Overseas Bank Ltd	UOB Radanastin Bank Plc	SG	TH	382.5	3	1	Acq. Maj. Int.
2000	Banco Santander Central Hispan	Banco Bozano Simonson SA	SP	BR	1000.0	1	1	Acq. Maj. Int.
2000	Banco Santander Central Hispan	Banco Meridional De Brazil SA	SP	BR	835.0	1	1	Merger
2000	Banco Santander Central Hispan	Banco do Estado de Sao Paulo	SP	BR	1161.8	1	1	Acq. Maj. Int.
2000	Banco Santander Central Hispan	Grupo Financiero Serfin SA de	SP	MX	1542.7	1	1	Merger
2000	Citigroup Inc	Bank Handlowy SA	US	PL	610.9	2	1	Acq. Maj. Int.
2000	Erste Bank Der Oesterreichisch	Slovenska Sporitelna(Slovak)	AS	SV	367.3	1	1	Acq. Maj. Int.
2000	Investor Group	Bulbank AD	IT	BU	316.2	3	1	Acq. Maj. Int.
2000	Prudential Insurance Co	CJ Investment Trust & Sec	US	SK	400.0	2	3	Acq. Maj. Int.
2001	Banco Bilbao Viz Argent (BBVA)	Grupo Financiero BBVA Bancomer	SP	MX	1094.4	1	1	Acq. Maj. Int.
2001	CITIC Ka Wah Bank Ltd	HKCB(CH Resources(Hldgs)Ltd)	HK	HK	538.4	1	1	Merger
2001	CNP Assurances	Caixa Seguros SA	FR	BR	536.0	2	2	Acq. Maj. Int.
2001	Citigroup Inc	Banacci	US	MX	12821.0	2	1	Merger
2001	DBS Group Holdings Ltd	Dao Heng Bank Group(Guoco)	SG	HK	5679.7	3	1	Merger
2001	Eureko BV(Topdanmark, 6 others)	PZU(Poland)	NT	PL	652.3	2	2	Acq. Maj. Int.
2001	ING Groep NV	Seguros Comercial America SA	NT	MX	791.0	2	2	Acq. Maj. Int.
2001	Investor Group	Zagrebacka Banka	IT	CT	404.7	3	1	Merger
2002	Erste Bank Der Oesterreichisch	Ceska Sporitelna Savings Bank	AS	CC	679.1	1	1	Acq. Maj. Int.
2002	HSBC Holdings PLC(HSBC)	Grupo Financiero Bital SA	UK	MX	1134.7	1	1	Merger
2002	Lone Star Fund	Hanvit Leasing & Finance Co	US	SK	324.0	3	1	Acq. Maj. Int.

Source: Thomson Financial. Sectors: banks=1; insurance =2; others=3

ที่มา : Focarelli (2003), p.9.

หมายเหตุ : ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ได้เคยทำความตกลงในเบื้องต้นในการเข้าซื้อธนาคารศรีนคร แต่ได้ยกเลิกไปในภายหลัง ซึ่ง Focarelli ผู้จัดทำตารางนี้ ไม่ได้ update การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ ในประเทศไทย

สำหรับกรณีประเทศไทย นั้น ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติได้มีบทบาทสำคัญในระบบการเงินไทยนับแต่ช่วงแรกๆ ที่ได้จัดตั้งธนาคารพาณิชย์ขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2431 ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ ได้รับพระบรมราชานุญาตให้เปิดดำเนินการสาขาในประเทศไทย และต่อมาธนาคารชาร์เตอร์แห่งอินเดีย ออสเตรเลียและจีน ก็ได้ขอเปิดสาขาในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2437 และธนาคารอินโดจีนของฝรั่งเศส ได้เปิดเป็นแห่งที่ 3 ในปี พ.ศ. 2440 ส่วนธนาคารพาณิชย์ของคนไทยแห่งแรกนั้น คือบริษัทแบงก์สยามกัมมาจล ทุนจำกัด เปิดดำเนินการในปี พ.ศ. 2449 หลังจากนั้น ก็ได้มีธนาคารพาณิชย์ไทย และธนาคารพาณิชย์ต่างชาติขอเปิดดำเนินการอีกหลายแห่ง เช่น ธนาคารกวางตุ้ง และธนาคารจีนเส็งจากฮ่องกง ธนาคารเมอร์แคนไทล์จากอังกฤษ ธนาคารโอเวอร์ซีส์ไซนีสจากสิงคโปร์ ธนาคารโยโกฮามาสเปชิจากญี่ปุ่น¹⁰ ซึ่งธนาคารพาณิชย์ต่างชาติที่ได้เปิดดำเนินการแล้วบางแห่ง เช่น ธนาคารชาร์เตอร์ได้ขอไปเปิดสาขาที่ต่างจังหวัดคือที่ภูเก็ตอีกด้วย

เป็นที่น่าสนใจว่า ธนาคารพาณิชย์ต่างชาตินั้นมีบทบาทสำคัญในระบบการเงินไทยในระยะแรกๆ แต่ครั้นเมื่อมีสงครามจีน-ญี่ปุ่น ในปี

พ.ศ. 2480 ธนาคารพาณิชย์ของคนจีนที่จดทะเบียนที่ฮ่องกงเริ่มขาดความมั่นคงและได้ถูกถอนใบอนุญาตต่อมาหลังสงครามมหาเอเชียบูรพาเริ่มขึ้น ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ ธนาคารชาร์เตอร์ ธนาคารเมอร์แคนไทล์ ธนาคารซีไอที และธนาคารกวางตุ้ง ซึ่งเป็นของฝ่ายคู่สงครามกับญี่ปุ่น (ซึ่งไทยเป็นพันธมิตรด้วย) จึงได้ถูกปิดกิจการลง และสาขาธนาคารในประเทศทั้งหมดของอังกฤษและเครือจักรภพจึงถูกเข้าควบคุมโดยผู้จัดการและพนักงานที่เป็นชาวอังกฤษและชาวอเมริกันก็ได้ถูกนำตัวไปควบคุมไว้ที่ท่าพระจันทร์ และเจ้าพนักงานสำนักงานธนาคารชาติไทยก็ได้รวบรวมทรัพย์สินและทยอยคืนเงินผู้ฝากเงินไป จึงนับได้ว่าเป็นเหตุการณ์สำคัญที่ช่วยลดบทบาทของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทยลงไป

ในปัจจุบัน ธนาคารแห่งประเทศไทยได้อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติเข้ามามีบทบาทในระบบการเงินไทย โดยจัดตั้งกิจการได้ใน 3 รูปแบบ กล่าวคือ

1. สำนักงานผู้แทน (Representative Office) ทำหน้าที่เป็นตัวแทนติดต่อและแนะนำลูกค้าเพื่อธนาคารแม่ ตลอดจนรวบรวมข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งให้กับธนาคารแม่ ปัจจุบันมีอยู่ 40 แห่ง

2. สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ (Full Branch) ได้รับอนุญาตให้เปิดดำเนินการนับแต่ปี พ.ศ. 2431 ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ 21 แห่ง สามารถทำการรับเงินฝากและปล่อยสินเชื่อได้ โดยมีขอบเขตการทำธุรกรรมเท่าเทียมกับธนาคารพาณิชย์ไทย เว้นแต่มีสาขาได้เพียงสาขาเดียวและไม่สามารถที่จะเปิด ATM ของตนนอกสถานที่ได้ เนื่องจากการเปิดตู้ ATM นับว่าเป็นเสมือนการเปิดสาขาอีกแห่งหนึ่ง

3. กิจการวิเทศธนกิจ (BIBF) ซึ่งเริ่มจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2536 เพื่อทำธุรกิจการเงินระหว่างประเทศ ตามแผนพัฒนาประเทศไทยให้เป็น ศูนย์กลางการเงินในภูมิภาค รวมทั้งช่วยอำนวยความสะดวกและลด ค่าใช้จ่ายของนักธุรกิจไทยที่จะกู้ยืมเงินจากต่างประเทศ โดยกิจการวิเทศ ธนกิจสามารถให้บริการรับฝากเงินหรือกู้ยืมเงินจากต่างประเทศเป็นเงิน ตราต่างประเทศ การให้กู้ยืมเงินเป็นเงินตราต่างประเทศในประเทศไทย และต่างประเทศ การซื้อขายปริวรรตเงินตราต่างประเทศที่มีใช้เงินบาท การอวัลรับรอง หรือค้ำประกันหนี้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศกับบุคคล ที่มีถิ่นที่อยู่นอกประเทศ การทำธุรกรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับ การค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น

กิจการวิเทศธนกิจต่างจังหวัด (PIBF) ในปี พ.ศ. 2537 ธนาคารต่างชาติที่ประกอบกิจการวิเทศธนกิจในไทย ได้รับอนุญาตให้ สามารถประกอบธุรกิจวิเทศธนกิจสาขาต่างจังหวัด และให้สินเชื่อเป็น เงินบาทได้ไม่เกินสาขาละ 1 พันล้านบาทเป็นการเพิ่มเติม ทั้งนี้เพื่อกระตุ้น ให้ตลาดการเงินในภูมิภาค เกิดการแข่งขันระหว่างสถาบันการเงินมากขึ้น รวมทั้งมีการเสนอบริการทางการเงินรูปแบบใหม่ๆ และพัฒนาคุณภาพ ของบริการให้เป็นมาตรฐานของระบบสากลเพื่อรองรับและสนับสนุน การเติบโตทางเศรษฐกิจในภูมิภาค

เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ต่างชาติถูกจำกัดด้านการเปิดสาขา และการเข้าซื้อกิจการธนาคารพาณิชย์ในไทย จึงทำให้ธนาคารพาณิชย์ ต่างชาติมีข้อจำกัดในการทำ Retail Banking ในช่วงที่ผ่านมาและ ไม่สามารถให้บริการแก่ประชาชนโดยทั่วไปได้จนกระทั่ง เมื่อเกิดวิกฤตในปี พ.ศ. 2540 ทางทางจึงได้อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติที่สนใจ เข้ามาซื้อและถือครองกิจการสถาบันการเงินไทยได้มากกว่าข้อกำหนดเดิม

(ร้อยละ 25) เป็นเวลาไม่เกิน 10 ปี ซึ่ง มาตรการดังกล่าวก็ได้ช่วยรัฐในการแก้ไขปัญหาอ่อนแอของสถาบันการเงินอีกทางหนึ่ง และได้มีธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ 4 ราย เข้ามาซื้อกิจการของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยถือครองหุ้นข้างมาก กล่าวคือ

(1) ธนาคาร ABN Amro จากเนเธอร์แลนด์ ซื้อธนาคารเอเชียเมื่อเดือนมิถุนายน 2541¹¹

(2) ธนาคาร DBS จากสิงคโปร์ ซื้อธนาคารไทยธนุ เมื่อเดือนมกราคม 2541

(3) ธนาคาร Standard Chartered จากอังกฤษ ซื้อธนาคารนครธน เมื่อเดือนกันยายน 2542

(4) ธนาคาร UOB จากสิงคโปร์ซื้อธนาคารรัตนสิน เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2542

ธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่งนี้ ซึ่งเรียกกันบางครั้งว่า Hybrid Banks มีสินทรัพย์รวมกัน ณ สิ้นปี พ.ศ. 2546 คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 10 ของสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งระบบ และมีจำนวนสาขาคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 12 และร้อยละ 7 ของจำนวน สาขาของธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งระบบในกรุงเทพ และทั่วราชอาณาจักร ตามลำดับ (ตารางที่ 4)

สำหรับธนาคารพาณิชย์ของไทยแห่งอื่นๆ เช่น ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา แม้จะไม่ได้มีธนาคารพาณิชย์ต่างชาติเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ในช่วงที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าหลังจากปี พ.ศ. 2542 ได้มีนักลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาซื้อ/ลงทุนใน

หลักทรัพย์ของ ธนาคารเหล่านี้เพิ่มขึ้นจากช่วงก่อนวิกฤตอย่างเห็นได้ชัด โดยปัจจุบัน อยู่ในระดับต่ำกว่าร้อยละ 50 เล็กน้อย (ยกเว้นในกรณี ธนาคารกรุงไทยซึ่งเป็นของรัฐ) โดยในกรณีของธนาคารไทยพาณิชย์ มีสถาบันการเงินจากญี่ปุ่น คือ ธนาคาร UFJ Bank Limited ถือหุ้นอยู่ ประมาณร้อยละ 8.4 และได้มีผู้แทนเข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการ บริหารของธนาคารไทยพาณิชย์ด้วย

สถาบันการเงินต่างชาติยังได้เข้าซื้อกิจการบริษัทเงินทุน ของไทย หลังจากวิกฤตปี พ.ศ. 2540 บริษัทเงินทุนเป็นจำนวนมาก ได้ถูกควบรวมกิจการหรือถูกปิดกิจการลง ทำให้จำนวนบริษัทลดลง จากเดิมที่มีอยู่ถึง 91 บริษัทในช่วงก่อนวิกฤตเหลืออยู่เพียง 18 แห่ง ซึ่งในจำนวนนี้ มีบางแห่งที่ได้รับอนุญาตให้สถาบันการเงินต่างชาติ เข้ามาถือหุ้นเพิ่มเติม เพื่อเป็นการแก้ไขฐานะ ได้แก่ บริษัทเงินทุน จีอี เอเซียไฟแนนซ์ (มหาชน) บริษัท เงินทุนซีทีเคอร์ป (ประเทศไทย) บริษัทเงินทุนเอไอจีไฟแนนซ์ (ประเทศไทย) (มหาชน) บริษัทเงินทุน สินเอเซีย (มหาชน) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีบริษัทต่างชาติอื่นๆ ที่เข้ามา ให้บริการทางการเงินในประเทศไทย ในภาค Non-Bank โดยเฉพาะ อย่างยิ่ง บริษัทธนสินทรัพย์ (AEON) บริษัท GE Capital บริษัท Cetelem ในกลุ่มธุรกิจเช่าซื้อ สินเชื่อรายย่อย เป็นต้น ซึ่งมีการเข้ามาตั้ง และขยายกิจการอย่างรวดเร็วในช่วงที่ผ่านมา เนื่องจากไม่มีข้อจำกัด เช่นเดียวกับกลุ่มสถาบันการเงิน

สำหรับกลุ่มกิจการวิเทศธนกิจที่เคยขยายกิจการขึ้นอย่าง รวดเร็วในช่วงก่อนเกิดวิกฤตนั้น ในช่วงที่ผ่านมา ได้มีสำนักงานวิเทศ ธนกิจหลายแห่งที่ได้ปิดกิจการลง เช่น Credit Lyonnais จากประเทศ ฝรั่งเศส ING Bank N.V. จากประเทศเนเธอร์แลนด์ FORTIS Bank

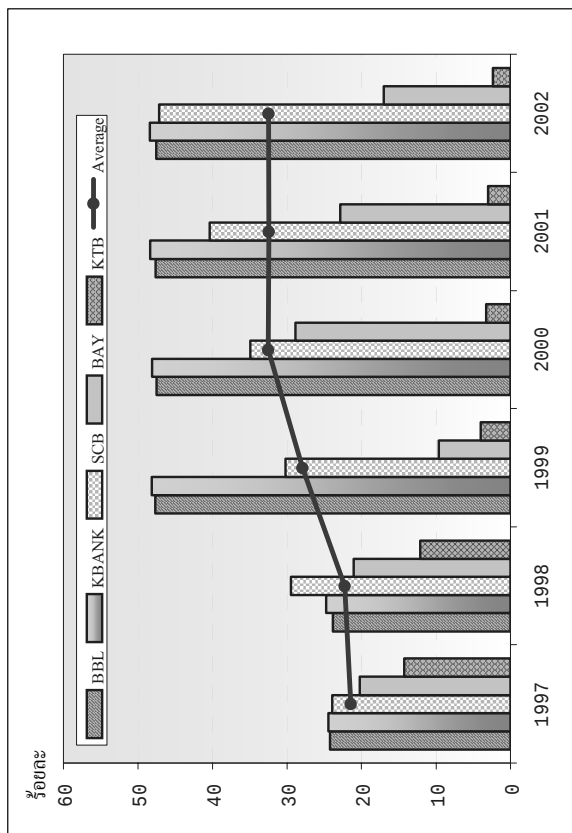
(BANGKOK) จากเบเนลักซ์, Tokai Bank จากญี่ปุ่น ในขณะที่ Overseas Union Bank รวมกับ UOB และ Fuji Bank รวมกับได-อิจิ คังเงียว โดยยอดการปล่อยสินเชื่อรวมของกิจการวิเทศธนกิจ ทั้งในส่วน ที่เป็นของสำนักงานวิเทศธนกิจต่างประเทศ วิเทศธนกิจของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ และวิเทศธนกิจของธนาคารพาณิชย์ไทย ได้ทยอยลดลงอย่างต่อเนื่อง ด้วยภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศและสภาพคล่องในระบบสถาบันการเงินที่มีอยู่มาก ซึ่งทำให้ออกเบียภายในประเทศลดต่ำลง และลูกหนี้ทยอยคืนหนี้ต่างประเทศอย่างต่อเนื่องนับแต่ปี พ.ศ. 2540

เชิงอรรถ

¹⁰ ธนาคารแห่งประเทศไทย (2535) , 29-31

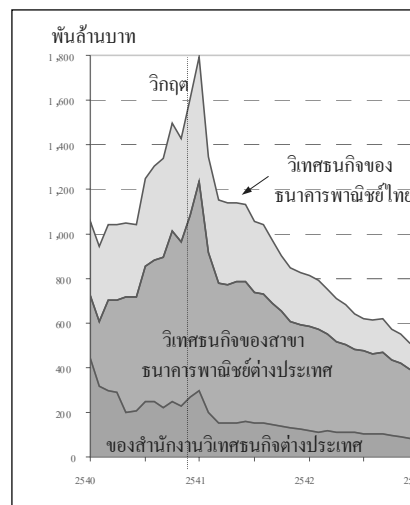
¹¹ ธนาคาร ABN Amro ได้ตัดสินใจขายธนาคารเอเชียให้กับธนาคาร UOB รัตนสิน ในปี พ.ศ. 2547

แผนภาพที่ 5
สัดส่วนการถือหุ้นของนักลงทุนต่างชาติในธนาคารพาณิชย์หลักของไทย

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย – SETSMART

แผนภูมิ ยอดคงค้างสินเชื่อบริษัท

ตาราง
จำนวนธนาคารพาณิชย์ต่างชาติใน

(จำนวน : แห่ง)	สำนักงานตัวแทน	Fu
2536	41	
2537	37	
2538	44	
2539	45	
2540	40	

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4
ยอดสินทรัพย์และจำนวนสาขาของ Hybrid Banks (ณ สิ้นปี 2546)

ธนาคารพาณิชย์	สินทรัพย์ (พันล้านบาท)	สาขา (แห่ง)
1. ธนาคารเอเซีย (ABN Amro)	169	127
2. ธนาคาร DBS ไทยธนุ	101	61
3. ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ดอร์นครธน	62	41
4. ธนาคาร UOB รัตนสิน	56	36

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

การเปิดเสรีการค้าบริการ Banking Services ภายใต้ WTO

ประเด็นสำคัญ-อีกประเด็นหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจแนวทางการเปิดเสรีในระดับพหุภาคีในช่วงที่ผ่านมา และจะเป็นกรอบที่รัฐจะต้องพิจารณาประกอบในการกำหนดนโยบายในอนาคต คือข้อผูกพันของประเทศไทย ในการเปิดเสรีการค้าบริการด้าน Banking Services ภายใต้ WTO

1. กรอบการเจรจา Banking Services ใน WTO ภายใต้ GATS

การเจรจาเกี่ยวกับ Banking Services ใน WTO เป็นส่วนหนึ่งของการเจรจา Financial Services ภายใต้กรอบของ General Agreement on Trade in Services (GATS) ซึ่งในระหว่างการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัย ประเทศสมาชิก GATT ได้จัดทำความตกลง GATS ขึ้น เพื่อให้เป็นกรอบกติกาในการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการระหว่างกัน ในลักษณะเดียวกับความตกลง GATT ที่ใช้เป็นกรอบกติกาสำหรับการเจรจาเปิดเสรีการค้าสินค้า

GATS มีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน คือ กฎระเบียบต่างๆ (Rules) ซึ่งประเทศสมาชิกจะต้องปฏิบัติตาม ทั้ง Articles of the Agreement ซึ่งเป็นมาตรฐานหลัก และ Annexes สำหรับแต่ละสาขาบริการ และตารางข้อผูกพัน (Schedules of Specific Commitments) ซึ่งประเทศสมาชิกต้องจัดทำขึ้น เพื่อแสดงว่าจะสามารถเปิดตลาดการค้าบริการของตนได้มากน้อยเพียงใดในแต่ละสาขาบริการ

GATS ไม่เพียงแต่แบ่งสาขาบริการออกเป็น 12 สาขาหลัก แต่ก็ยังจำแนกรูปแบบในการให้บริการ (Modes of Supply) ในแต่ละสาขาออกเป็น 4 รูปแบบ กล่าวคือ

- Mode 1 : Cross-border Supply เป็นการขายบริการจากดินแดนของประเทศหนึ่งเข้าไปยังดินแดนของอีกประเทศหนึ่ง โดยที่ผู้ให้บริการและผู้ซื้อบริการต่างก็อยู่ในประเทศของตนซึ่งไม่ใช่ประเทศเดียวกัน (เช่น ผ่านทางโทรศัพท์ E-Mail หรือ Internet)
- Mode 2 : Consumption Abroad เป็นการขายบริการในดินแดนของประเทศหนึ่งให้แก่ผู้ซื้อบริการของประเทศอื่น โดยที่ผู้ซื้อบริการเป็นผู้เดินทางเข้าไปใช้บริการในดินแดนของประเทศของผู้ให้บริการ
- Mode 3 : Commercial Presence เป็นการขายบริการโดยผู้ให้บริการของประเทศหนึ่งเข้าไปจัดตั้งกิจการให้บริการ (ผ่านสถานประกอบการ) ในดินแดนของประเทศอื่น
- Mode 4 : Presence of Natural Persons เป็นการขายบริการโดยบุคคลธรรมดาของประเทศหนึ่ง เข้าไปให้บริการในดินแดนของประเทศอื่น

ทั้งนี้ โดยปกติแล้วข้อมูลการให้บริการทางการเงินผ่าน Mode ต่างๆ นั้น เป็นข้อมูลที่หายาก จากข้อมูลการให้บริการทางการเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา (ซึ่งเป็นประเทศหนึ่งที่เก็บข้อมูลนี้) พบว่าการให้บริการผ่าน Mode 1 : Cross-Border Supply นั้น คิดเป็นสัดส่วนน้อยเมื่อเทียบกับการให้บริการผ่าน Mode 3 : Commercial Presence หรือการเข้าไปตั้ง/ซื้อกิจการในประเทศต่างๆ และให้บริการในประเทศนั้นๆ โดยในปี ค.ศ. 1995 สหรัฐอเมริกาให้บริการการเงินผ่าน Mode 1 ในธุรกิจประกันภัยและในธุรกิจธนาคารและหลักทรัพย์เพียง 1.4 พันล้านดอลลาร์ สรอ. และ 6.1 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ตามลำดับ ขณะที่การให้บริการการเงินของสหรัฐผ่าน Mode 3 ในธุรกิจทั้งสองสูงถึง 30.9 พันล้านดอลลาร์ สรอ. และ 14.0 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ตามลำดับ (ตารางที่ 5)

GATS ครอบคลุมถึงมาตรการต่างๆ ซึ่งจะมีผลกระทบโดยตรงหรือเป็นอุปสรรคกีดขวางต่อการค้าบริการระหว่างประเทศ โดยจำแนกมาตรการเหล่านี้ออกเป็น 2 ประเภทหลักๆ กล่าวคือ มาตรการที่เป็นข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาด (Limitation to Market Access) ในเรื่องของจำนวนผู้ขายบริการ ปริมาณและมูลค่าของการบริการ สัดส่วนความเป็นเจ้าของและอำนาจจัดการ ตลอดจนรูปแบบของการจัดตั้งทางกฎหมายเพื่อขายบริการ และข้อจำกัดในการให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (Limitation to National Treatment) ซึ่งได้แก่ข้อจำกัดหรือเงื่อนไขที่ใช้กับผู้ขายบริการของประเทศอื่นที่แตกต่างจากที่ใช้กับผู้ขายบริการของตน ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจะต้องแจ้งข้อจำกัดและเงื่อนไขเหล่านี้ในแต่ละสาขาบริการไว้ในตารางข้อผูกพัน เพื่อแสดงว่าจะรับประกันการเปิดตลาดของตนในระดับหนึ่ง และทุกครั้งที่มีการเจรจาเปิดเสรี

ก็จะนำไปสู่การปรับลดข้อจำกัดและเงื่อนไขเหล่านี้ โดยยึดหลักการสำคัญซึ่งปรากฏอยู่ในกฎระเบียบของ GATS ดังนี้

1. Most-Favored-Nation (MFN) Treatment กล่าวคือ ประเทศสมาชิกจะต้องให้การปฏิบัติกับการบริการหรือผู้ให้บริการของอีกประเทศหนึ่ง ไม่ด้อยไปกว่าที่ให้การปฏิบัติกับการบริการหรือผู้ให้บริการของประเทศอื่น อย่างไรก็ตาม GATS ได้อนุญาตให้ประเทศสมาชิกได้รับการยกเว้นจากหลักการ MFN นี้ได้ชั่วคราว ส่วนหนึ่งเป็นเพราะในช่วงก่อนที่จะมีความตกลง GATS นั้น ประเทศสมาชิกจำนวนหนึ่งได้ทำความตกลงเปิดเสรีการค้าบริการระหว่างกันในระดับทวิภาคีหรือในระดับภูมิภาค ตามปกติ GATS อนุญาตให้ประเทศสมาชิกลงส่งรายการขอยกเว้น MFN ได้เพียงครั้งเดียว แต่หากจำเป็นต้องเพิ่มเติมขอยกเว้น MFN อีก จะต้องกระทำเป็นกรณีพิเศษผ่านกระบวนการ Waiver ภายใต้ Article 9 ของ WTO และโดยปกติ ขอยกเว้น MFN จะมีผลใช้ได้ไม่เกิน 10 ปี

2. การเปิดเสรีแบบก้าวหน้าโดยลำดับ (Progressive Liberalization) กล่าวคือ โดยทั่วไปแล้ว จะต้องไม่ปรับเพิ่มข้อจำกัดและเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าบริการ จากที่ได้ผูกพันไว้ เพราะหากกระทำเช่นนั้น จะถือว่าสวนทางกับทิศทางการเปิดเสรี แต่หากประเทศใดตัดสินใจยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงข้อผูกพันในลักษณะที่สวนทางกับการเปิดเสรี จะกระทำได้อีกต่อเมื่อเวลาได้ผ่านไปอย่างน้อย 3 ปี นับจากวันที่ข้อผูกพันเดิมเริ่มมีผลบังคับใช้ และประเทศอื่นซึ่งได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกข้อผูกพันดังกล่าวสามารถขอให้มีการเจรจาหรือเพื่อตกลงเกี่ยวกับการชดเชยผลกระทบดังกล่าว ซึ่งหากการเจรจาหรือไม่สามารถหาข้อยุติได้ ประเทศซึ่งจะได้รับ

ผลกระทบมีสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอให้ผู้นำเรื่องดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการอนุ-าโตตุลาการเพื่อตัดสินต่อไป

3. ความโปร่งใส (Transparency) กล่าวคือ รัฐบาลของแต่ละประเทศจะต้องเผยแพร่กฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ในแต่ละสาขาบริการให้สาธารณชนทราบ รวมทั้งจัดตั้งศูนย์ข้อมูล (Enquiry Points) เพื่อให้ชาวต่างชาติมีโอกาสได้ทราบถึงกฎระเบียบเหล่านี้ และจะต้องแจ้งให้ WTO ทราบหากมีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสาขาบริการที่ตนได้ผูกพันไว้

นอกจากนี้ GATS ยังยอมรับสิทธิของประเทศสมาชิกที่จะออกกฎระเบียบใหม่ในการควบคุม (Regulate) การค้าบริการในดินแดนของตนเพื่อให้เป็นไปตามแนวนโยบายของประเทศ (อาทิ เพื่อรักษาความสงบสุข ความมั่นคง ตลอดจนสุขอนามัยของสาธารณชน) ตราบใดที่การออกกฎระเบียบควบคุมดังกล่าว กระทำตามความจำเป็นมีหลักการที่มีเหตุผล ไม่เลือกปฏิบัติ และมีได้กระทำเพื่อหลีกเลี่ยงภาระผูกพันการเปิดตลาดของตนภายใต้ GATS ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการค้าบริการด้าน Financial Services นั้น บทบัญญัติของ GATS อนุ-าโตให้ประเทศสมาชิกสามารถออกมาตรการเพื่อแก้ไข หรือป้องกันปัญหาดุลการชำระเงิน กล่าวคือ Article 12 ของ GATS อนุ-าโตให้ประเทศสมาชิกที่ประสบหรือมีความเสี่ยงที่จะประสบปัญหาดุลการชำระเงินสามารถออกมาตรการจำกัดหรือกีดกันการค้าบริการระหว่างประเทศได้ชั่วคราว นอกจากนี้ Annex on Financial Services ยังอนุ-าโตให้ประเทศสมาชิกสามารถดำเนินมาตรการในลักษณะที่เป็น Prudential เพื่อรักษาความมั่นคงของระบบการเงิน รวมทั้งปกป้องสิทธิทางการเงินของนักลงทุน ผู้ใช้บริการทางการเงิน และเจ้าหน้าที่ของสถาบันการเงิน

ทั้งนี้ แม้ว่า GATS จะมีขอบเขตครอบคลุมบริการอย่างกว้างขวาง ในหลายสาขาบริการ แต่ก็ไม่ได้ครอบคลุมถึงการให้บริการภายใต้ อำนาจของภาครัฐบาล (Services Supplied in the Exercise of Governmental Authority) ซึ่งในบริบทของ Financial Services นั้น การให้บริการภายใต้อำนาจของภาครัฐบาลหมายถึง

- กิจกรรมของธนาคารกลาง หรือขององค์กรอื่นในภาครัฐ ซึ่งกระทำเพื่อการดำเนินนโยบายการเงินหรือนโยบาย อัตราแลกเปลี่ยน
- กิจกรรมบริการที่เกี่ยวข้องกับระบบการประกันสังคมหรือ การเกษียณอายุราชการ
- กิจกรรมบริการขององค์กรภาครัฐ ซึ่งใช้ทรัพยากรทางการเงินของรัฐบาล หรือที่เกี่ยวกับการค้าประกันโดยรัฐบาล

2. ความเป็นมาเกี่ยวกับการเจรจา เรื่อง Financial Services ภายใต้ WTO

เมื่อการเจรจาการคุ้มครองอุรุกวัยจะจบลงในปี ค.ศ. 1993 นั้น การเจรจาเรื่อง Financial Services ยังไม่เสร็จเรียบร้อย แม้ว่าประเทศสมาชิกจำนวนหนึ่งได้ยินยอมที่จะผูกพันตนเอง (Commitments) ในการเปิดให้ประเทศอื่นเข้าสู่ตลาดของตน (Market Access) มากขึ้น และให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) มากขึ้น ในระดับหนึ่ง แต่ประเทศสมาชิกต่างก็เห็นว่าการผูกพันเปิดตลาดดังกล่าว ยังไม่เพียงพอที่จะปิดการเจรจา อีกทั้งยังมีการเลือกปฏิบัติโดยมี Broad MFN Exemptions Based on Reciprocity ก่อนที่การเจรจาจะจบลง ประเทศสมาชิกได้รวมกันยกเว้นข้อยกเว้นที่เกี่ยวกับ

Financial Services โดยตรงรวมทั้งสิ้น 3 บทบัญญัติ ได้แก่ Annex on Financial Services, Second Annex on Financial Services และ Decision on Financial Services สำหรับบทบัญญัติแรก กล่าวคือ Annex on Financial Services ระบุถึงกรอบความตกลงเบื้องต้น โดยเฉพาะในเรื่องขอบเขตและนิยามของ Financial Services ตลอดจนสิทธิของประเทศสมาชิกในการออกมาตรการเพื่อรักษา เสถียรภาพของระบบการเงิน ส่วนอีก 2 บทบัญญัติ กล่าวคือ Second Annex on Financial Services และ Decision on Financial Services ระบุให้มีการเจรจาเพิ่มเติมภายหลังรอบอุรุกวัย ซึ่งมีกำหนดจัดในช่วง 6 เดือนหลังจากที่ GATS ได้เริ่มมีผลบังคับใช้ (กล่าวคือเจรจาจนถึง เดือนมิถุนายน ค.ศ. 1995)

การเจรจาเพิ่มเติมในปี ค.ศ. 1995 จบลงเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม ค.ศ. 1995 ซ้ำกว่ากำหนดการเดิม ประเทศสมาชิกตัดสินใจเรียก ความตกลงที่ได้จากการเจรจาครั้งนี้ว่า Interim Agreement เนื่องจาก เห็นว่าผลการเจรยายังไม่เป็นที่น่าพอใจมากนัก จึงมีมติให้เจรจาเพิ่มเติม อีก โดยครั้งต่อไปจะเริ่มขึ้น 2 ปีหลังจาก Interim Agreement กล่าวคือ ในปี ค.ศ. 1997 แต่การเจรจาในปี ค.ศ. 1995 ก็ได้ทำให้มีประเทศสมาชิก ยอมผูกพันตนเองในการเปิดตลาด Financial Services มากขึ้น ตลอดจนเลือกปฏิบัติน้อยลงโดยปรับลด MFN Exemptions Based on Reciprocity ระดับการผูกพัน (Commitments) ที่เพิ่มขึ้นของประเทศ สมาชิกปรากฏอยู่ใน Annex ของ Second Protocol to the GATS

ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1997 มีการเปิดการเจรจาอีกครั้ง ตามมติจากครั้งก่อน ในการเจรจาครั้งนี้ ประเทศสมาชิกโดยรวมยินยอม ผูกพันเปิดตลาด Financial Services มากขึ้นกว่าครั้งก่อน โดยขอผูกพัน

ใหม่นี้ ตกลงกันได้ในวันที่ 12 ธันวาคม ค.ศ. 1997 และถูกบันทึกไว้ใน Annex ของ Fifth Protocol to the GATS ซึ่งประเทศสมาชิกเหล่านี้ มีเวลาจนถึง 29 มกราคม ค.ศ. 1999 ในการตัดสินใจว่าจะยอมรับให้ Protocol ดังกล่าวมีผลบังคับใช้ทางกฎหมายหรือไม่ แต่เนื่องจากมี ประเทศสมาชิกบางประเทศซึ่งรัฐสภาไม่สามารถลงมติยอมรับ Fifth Protocol นี้ได้ภายในกำหนดเวลา คณะมนตรีว่าด้วยการค้าบริการ (Council for Trade in Services) จึงมีมติยินยอมขยายเวลาให้กับ ประเทศสมาชิกที่ยังไม่ได้ยอมรับ Protocol ดังกล่าว ไปจนถึง 15 มิถุนายน ค.ศ. 1999 ทั้งนี้ สำหรับประเทศซึ่งยอมรับ Protocol ดังกล่าวภายหลัง 1 มีนาคม ค.ศ. 1999 นั้น Protocol จะเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ประเทศนั้นยอมรับ Protocol

การเจรจา Financial Services ภายใต้ WTO ซึ่งกำลังดำเนิน อยู่ในปี ค.ศ. 2004 นี้ อยู่ในกระบวนการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการ รอบใหม่ ซึ่งได้เริ่มขึ้นตั้งแต่ช่วงต้นปี ค.ศ. 2000 โดยมีระยะเวลา ในการเจรจาในรอบใหม่นี้รวม 5 ปี กล่าวคือจนถึงต้นปี ค.ศ. 2005 วิธีการเจรจาได้ถูกกำหนดให้เป็นแบบ “Requests and Offers” กล่าวคือมีการยื่นคำขอให้เปิดตลาดและข้อเสนอเปิดตลาดระหว่าง ประเทศสมาชิก การเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการในรอบนี้เป็นที่รู้จักกัน ในนามของ “การเจรจารอบโดฮา” เนื่องจากการประชุมรัฐมนตรี WTO ครั้งที่ 4 ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2001 ณ กรุงโดฮา ประเทศกาตาร์ ที่ประชุมได้รับรอง (Endorse) การเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการในรอบนี้ และได้กำหนดตารางเวลาสำหรับประเทศสมาชิกในการยื่นคำขอเบื้องต้น (Initial Requests) และในการยื่นข้อเสนอเบื้องต้น (Initial Offers)

สำหรับการเปิดตลาดการค้าบริการในสาขาต่างๆ ตลอดจนยืนยัน
กำหนดเวลาที่จะเจรจาฉบับนี้ให้เสร็จภายในต้นปี ค.ศ. 2005

3. ข้อผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการ Banking Services ของไทย ภายใต้ WTO

สำหรับข้อผูกพันการเปิดตลาดของไทยภายใต้ WTO ที่จะ
กล่าวถึงในลำดับต่อไป คือรายละเอียดตารางข้อผูกพัน (Schedule of
Specific Commitments) ในการเปิดตลาดการค้าบริการทางการเงิน
ในส่วนที่อยู่ภายใต้การดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย กล่าวคือ
ในส่วนของการบริการในภาคสถาบันการเงิน (Banking Services) ซึ่งไม่รวม
ถึงธุรกิจประกันภัย ธุรกิจค้าหลักทรัพย์ ธุรกิจหลักทรัพย์จัดการกองทุน
Financial Leasing และ Factoring

ระดับของการผูกพันเปิดตลาด Banking Services ของไทย
ภายใต้ WTO ณ เวลาหนึ่ง จะขึ้นอยู่กับผลของการเจรจาที่ได้เสร็จสิ้นไป
ครั้งล่าสุดก่อนหน้านี้ ในปัจจุบัน การเจรจารอบโดฮายังไม่สิ้นสุด
(ตามกำหนดจะสิ้นสุดในช่วงต้นปี ค.ศ. 2005) ขณะนี้จึงยังไม่มี
ข้อผูกพันใหม่จากรอบโดฮา ส่วนข้อผูกพันการเปิดตลาดของไทยล่าสุด
ซึ่งบังคับใช้ใน WTO ในปัจจุบัน เป็นผลจากการเจรจาในปี ค.ศ. 1997
และออกประกาศเพื่อบังคับใช้อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์
ค.ศ. 1998 โดยข้อผูกพันดังกล่าวแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลักๆ กล่าวคือ
ข้อผูกพันทั่วไป (Horizontal Commitments) ซึ่งมีผลบังคับใช้
โดยรวมทุกสาขาบริการ และอีกส่วนหนึ่งคือ **ข้อผูกพันในแต่ละสาขา
บริการ** โดยหลักการแล้วนั้น หากข้อผูกพันในสาขาบริการมีการระบุ

ข้อจำกัดหรือเงื่อนไขที่แตกต่างจากข้อผูกพันทั่วไป ก็จะถือเป็นไปตามข้อผูกพันในสาขาบริการ นอกจากนี้ ในแต่ละส่วน ก็มีการจำแนกข้อผูกพันตามรูปแบบการให้บริการ (Mode of Supply) กล่าวคือ แบ่งออกเป็นข้อผูกพันภายใต้ Mode 1-4 ซึ่งรูปแบบการให้บริการ 4 รูปแบบนี้เป็นไปตามนิยามของ GATS ดังที่ได้อธิบายก่อนหน้านี้

3.1 ข้อผูกพันทั่วไป (Horizontal Commitments)

สำหรับการเปิดเสรีการค้าบริการใน Mode 1 และ Mode 2 ไทยไม่ได้ระบุข้อผูกพันทั่วไป แต่สำหรับ Mode 3 และ Mode 4 ไทยระบุข้อผูกพันทั่วไปไว้ดังต่อไปนี้

3.1.1 ข้อผูกพันทั่วไปภายใต้ Mode 3

เว้นแต่จะระบุเป็นอื่นในแต่ละสาขาบริการ ข้อผูกพันทั่วไปนี้จะอนุญาตให้บุคคลต่างชาติเข้ามาดำเนินธุรกิจบริการ (ผ่านสถานประกอบการ) ภายใต้ Mode 3 นี้ได้ในรูปของบริษัทจำกัด ซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย และมีเงื่อนไขว่าในแต่ละกิจการจะมีบุคคลต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 49 ของเงินทุนจดทะเบียน และมีจำนวนบุคคลต่างชาติถือหุ้นได้น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้นทั้งหมดในกิจการนั้น

ไทยไม่มีข้อผูกพันทั่วไป เกี่ยวกับการให้การประติบัติเยี่ยงคนชาติ เว้นแต่จะระบุเป็นอื่นในแต่ละสาขาบริการ

ตามที่กำหนดใน Land Code of Thailand บริษัทต่างชาติหรือบริษัทในประเทศไทยซึ่งเป็นของต่างชาติ จะไม่ได้รับอนุญาตให้ซื้อหรือถือครองที่ดินในประเทศไทย แต่จะสามารถเช่า (Lease) ที่ดิน

ถือครองอาคาร หรือถือครองบางส่วนของคนใดมิเนียมภายใต้กฎหมาย
ควบคุมการถือครองคนใดมิเนียมของไทย

3.1.2 ข้อผูกพันทั่วไปภายใต้ Mode 4

เว้นแต่จะระบุเป็นอื่นในแต่ละสาขาบริการ ไทยมิได้ระบุข้อ
ผูกพันทั่วไปสำหรับการอนุญาตให้บุคคลธรรมดาที่เป็นชาวต่างชาติ
เดินทางเข้ามาให้บริการในประเทศไทยภายใต้ Mode 4 ยกเว้น
ในกรณีดังต่อไปนี้

- บุคคลธรรมดา ซึ่งเข้ามาพำนักอยู่ในประเทศไทยไม่เกิน 90 วัน เพื่อเข้าร่วมประชุมหรือติดต่อธุรกิจ หรือทำ--ซื้อขายบริการ หรือเยี่ยมชมกิจการ (Visiting of Business Establishments) หรือเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมอื่นๆ ในลักษณะเดียวกัน
- ผู้ซึ่งถูกย้ายเข้ามาในประเทศไทย ให้มาดำรงตำแหน่ง ผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้อำนวยการเฉพาะด้าน ภายใต้เงื่อนไขว่า ผู้ซึ่งถูกย้ายเขามา นั้น จะต้องเป็นพนักงานของบริษัทดังกล่าวนอกประเทศไทยเป็นเวลาอย่างน้อย 1 ปีก่อนหน้าวันยื่นคำร้องขอสิทธิเข้าประเทศไทย และจะต้องเป็นผู้ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่แสดงถึงความจำเป็นในการจ้างผู้บริหารซึ่งเกณฑ์ดังกล่าวถูกกำหนดโดยกระทรวงแรงงานของไทย ทั้งนี้ ระยะเวลาการเข้ามาดำรงตำแหน่งจะถูกจำกัดให้อยู่ในวาระไม่เกิน 1 ปี แต่อาจจะต่ออายุออกไปได้อีก 2 วาระ วาระละไม่เกิน 1 ปี

ส่วนในประเด็นเรื่องการถือครองอสังหาริมทรัพย์และที่ดินในประเทศไทยนั้น บุคคลธรรมดาที่เป็นชาวต่างชาติ จะต้องเผชิญข้อจำกัดเช่นเดียวกับที่ได้อธิบายไว้สำหรับนิติบุคคลต่างชาติภายใต้ Mode 3 ในข้างต้น กล่าวคือ จะไม่ได้รับอนุญาตให้ซื้อหรือถือครองที่ดินในประเทศไทย แต่จะสามารถเช่า (Lease) ที่ดิน ถือครองอาคาร หรือถือครองบางส่วนของคนใดมีเนียมภายใต้กฎหมายควบคุมการถือครองคนใดมีเนียมของไทย

3.2 ข้อผูกพันในสาขาบริการ Banking Services

3.2.1 ข้อผูกพันในสาขาบริการ Banking Services ภายใต้ Mode 1 และ Mode 2

ไทยระบุข้อจำกัดและเงื่อนไขในการผูกพันเปิดตลาดบริการ Banking Services ภายใต้ Mode 1 และ Mode 2 ด้วยข้อจำกัดและเงื่อนไขชุดเดียวกัน กล่าวคือ ไทยผูกพันเปิดตลาดแต่เฉพาะการบริการให้คำปรึกษาทางการเงิน (Financial Advisory) และการบริการประมวลผลข้อมูลทางการเงิน (Financial Data Processing) ซึ่งไทยเปิดให้ต่างชาติสามารถให้บริการ 2 ประเภทนี้แก่บุคคลไทยภายใต้ Mode 1 และ Mode 2 ได้โดยไม่มีข้อจำกัด แต่สำหรับการบริการประเภทอื่นๆ (ในภาคสถาบันการเงิน) นอกเหนือไปจาก 2 ประเภทนี้ไทยจะยังไม่ผูกพันเปิดตลาดภายใต้ Mode 1 และ Mode 2

3.2.2 ข้อผูกพันในสาขาบริการ Banking Services ภายใต้ Mode 3

ภายใต้ Mode 3 ไทยระบุข้อจำกัดและเงื่อนไขเกี่ยวกับการอนุญาตให้บุคคลต่างชาติเข้ามาดำเนินธุรกิจบริการ Banking Services (ผ่านสถานประกอบการ) โดยแยกตามลักษณะของกิจการกล่าวคือ

- สำนักงานผู้แทนธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ

ไม่มีข้อจำกัดแต่อย่างใด

- สาขานาครพาณิชย์ต่างชาติ

ไม่มีข้อจำกัดในกรณีของสาขานาครพาณิชย์ต่างชาติ ซึ่งเปิดทำการอยู่แล้วในประเทศไทยภายใต้โครงสร้างการถือหุ้นในปัจจุบัน (Present Shareholding Structure) แต่การเข้ามาจัดตั้งสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติรายใหม่จะต้องขอใบอนุญาตและได้รับการอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

อนุญาตให้สาขานาครพาณิชย์เปิดบริการ ATM ได้ โดยรวมให้บริการ ATM (ATM Pool) กับธนาคารพาณิชย์ไทย หรือให้บริการ ATM เฉพาะในสถานที่ตั้งของตน หรือใช้ที่ร่วมกับธนาคารพาณิชย์แห่งอื่นในประเทศไทย

ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติซึ่งมีสาขาแรกในประเทศไทย ตั้งแต่ก่อนกรกฎาคม ค.ศ. 1995 จะได้รับอนุญาตให้เปิดสาขาเพิ่มได้อีกไม่เกิน 2 สาขา

ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติสามารถเข้าร่วมในระบบการหักบัญชีเช็คและการชำระดุล (Cheque Clearing and Settlement System) ได้โดยไม่มีข้อจำกัด

■ **ธนาคารพาณิชย์ซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย**
(Locally Incorporated Banks)

บุคคลต่างชาติจะเข้ามาดำเนินธุรกิจบริการ Banking Services ในรูปของธนาคารพาณิชย์ซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทยได้ โดยการเข้ามาถือหุ้นรวมในกิจการธนาคารพาณิชย์ไทยเท่านั้น (ไม่อนุญาตให้บุคคลต่างชาติเข้ามาจดทะเบียนจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย)

ในแต่ละกิจการจะมีบุคคลต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 25 ของเงินทุนจดทะเบียน โดยที่บุคคลต่างชาติแต่ละรายและผู้ที่เกี่ยวข้อง (Related Persons) กับบุคคลนั้นสามารถถือหุ้นได้รวมกันไม่เกินร้อยละ 5 ของเงินทุนจดทะเบียน อย่างไรก็ตาม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ภายใต้การเสนอแนะของธนาคารแห่งประเทศไทยอาจพิจารณาผ่อนคลายข้อจำกัดเกี่ยวกับการถือครองหุ้นนี้ได้ โดยที่การผ่อนคลายข้อจำกัดดังกล่าว จะต้องกระทำภายใต้เงื่อนไขซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้ประกาศ รวมทั้งเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- จะผ่อนคลายข้อจำกัดดังกล่าวเมื่อเห็นว่าจำเป็นเพื่อเสริมสร้างสถานะและความสามารถในการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์

- การผ่อนคลายดังกล่าว จะอนุญาตให้บุคคลต่างชาติถือครองหุ้นได้เกินกว่าข้อจำกัดเดิม เป็นระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี โดยที่บุคคลต่างชาติซึ่งเข้าถือครองหุ้น (ในส่วนที่เกินกว่าข้อจำกัดเดิม) ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว จะได้รับการ ยกเว้นไม่ต้องปรับลดการถือครองหุ้น (ในแง่ของจำนวนหุ้น) ภายหลังจากที่ระยะเวลาการผ่อนคลายสิ้นสุดลง

ผู้อำนวยการ (Directors) จะต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่น้อยไปกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนผู้อำนวยการทั้งหมด อย่างไรก็ตาม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังภายใต้การเสนอแนะของธนาคารแห่งประเทศไทย อาจพิจารณาผ่อนคลายข้อจำกัดดังกล่าวได้ภายใต้เงื่อนไข เดียวกันกับที่ใช้สำหรับการผ่อนคลายข้อจำกัดเกี่ยวกับการถือครองหุ้นในยอหน้าก่อน

■ *กิจการวิเทศธนกิจ (International Banking Facility: IBF)*

การเข้ามาจัดตั้งกิจการวิเทศธนกิจของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติรายใหม่ จะต้องขอใบอนุญาตและได้รับการอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

■ *บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์*

ไม่มีข้อจำกัดสำหรับสำนักงานผู้แทน

มีข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาด โดยจะต้องเป็นการเข้ามาถือหุ้นรวมในกิจการที่ประกอบกิจการอยู่แล้วเท่านั้น

ในแต่ละกิจการ จะมีบุคคลต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกิน ร้อยละ 25 ของเงินทุนจดทะเบียน โดยที่บุคคลต่างชาติแต่ละ รายและผู้ที่เกี่ยวข้อง (Related Persons) กับบุคคลนั้นสามารถ ถือหุ้นได้รวมกันไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินทุนจดทะเบียน อย่างไรก็ตาม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังภายใต้การเสนอแนะ ของธนาคารแห่งประเทศไทย อาจพิจารณาผ่อนคลายน้อยจำกัด เกี่ยวกับการถือครองหุ้นนี้ได้ โดยที่ การผ่อนคลายน้อยจำกัดดังกล่าว จะต้องกระทำภายใต้เงื่อนไขซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวง การคลังเป็นผู้ประกาศ รวมทั้งเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- จะผ่อนคลายน้อยจำกัดดังกล่าวเมื่อเห็นว่าจำเป็น เพื่อ เสริมสร้างสถานะและความสามารถในการดำเนินธุรกิจ ของบริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์
- การผ่อนคลายน้อยจำกัดดังกล่าว จะอนุญาตให้บุคคลต่างชาติ ถือครองหุ้นได้เกินกว่าข้อจำกัดเดิม เป็นระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี โดยที่บุคคลต่างชาติซึ่งเข้าถือครองหุ้น (ในส่วนของเกิน กว่าข้อจำกัดเดิม) ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว จะได้รับการ ยกเว้นไม่ต้องปรับลดการถือครองหุ้น (ในแง่ของจำนวนหุ้น) ภายหลังจากที่ระยะเวลาการผ่อนคลายน้อยสิ้นสุดลง

ผู้อำนวยการ (Directors) จะต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่น้อยไปกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนผู้อำนวยการทั้งหมด อย่างไรก็ตาม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังภายใต้การเสนอแนะ ของธนาคารแห่งประเทศไทย อาจพิจารณาผ่อนคลายน้อยจำกัด ดังกล่าวได้ ภายใต้เงื่อนไขเดียวกันกับที่ใช้สำหรับการผ่อนคลายน้อย จำกัดเกี่ยวกับการถือครองหุ้นในย่อน้ำก่อน

■ การให้บริการ Credit, Charge and Debit Cards

องค์กรที่จะให้บริการ Credit, Charge and Debit Cards ในประเทศไทยได้นั้นจะต้องเป็นบริษัท (ซึ่งบุคคลต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 49) หรือธนาคารพาณิชย์ซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย (Locally Incorporated Banks) หรือสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ ทั้งนี้ การให้บริการ Credit, Charge and Debit Cards จะต้องขอใบอนุญาตและอยู่ภายใต้กฎระเบียบซึ่งทางการไทยจะเป็นผู้ออกประกาศ

3.2.3 ขอบผูกพันในสาขาบริการ Banking Services ภายใต้ Mode 4

ภายใต้ Mode 4 ไทยระบุข้อจำกัดและเงื่อนไขสำหรับการอนุญาตให้บุคคลธรรมดาที่เป็นชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาให้บริการ Banking Services ในประเทศไทย โดยแยกตามลักษณะของกิจการ ซึ่งบุคคลธรรมดาเข้ามาปฏิบัติงาน กล่าวคือ

■ ข้อจำกัดเกี่ยวกับจำนวนบุคลากรต่างชาติ ในสำนักงานของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติแต่ละแห่ง

ไม่เกิน 2 คน ในแต่ละสำนักงานผู้แทนธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ

ไม่เกิน 6 คน ในแต่ละสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ (สาขาเต็มรูปแบบ : Full-Licensed)

ไม่เกิน 4 คน ในแต่ละสาขากิจการวิเทศธนกิจใน
กรุงเทพฯ (BIBF)

ไม่เกิน 2 คน ในแต่ละสาขากิจการวิเทศธนกิจในต่าง
จังหวัด (PIBF)

ไม่เกิน 8 คน สำหรับธนาคารพาณิชย์ต่างชาติซึ่งมี
ทั้งสาขานาการพาณิชย์เต็มรูปแบบและสาขากิจการวิเทศ
ธนกิจในกรุงเทพฯ

■ **ข้อจำกัดเกี่ยวกับจำนวนบุคลากรต่างชาติ
ในบริษัทเงินทุน แต่ละแห่ง**

ไม่เกิน 2 คน ในแต่ละสำนักงานผู้แทนจะมีผู้อำนวยการ
การ (Directors) ซึ่งเป็นชาวต่างชาติได้ไม่เกิน 4 คน ในบริษัท
เงินทุนแต่ละแห่ง

ตารางที่ 5: การให้บริการทางการเงินของสหรัฐอเมริกาผ่าน Mode ต่างๆ ในปี ค.ศ. 1995

(พันธันดอลลาร์ สรอ.)	Mode 1 : Cross-border Supply		Mode 3 : Commercial Presence	
	นำเข้า	ส่งออก	นำเข้า	ส่งออก
ธุรกิจประกันภัย	1.4	4.5	30.9	48.7
ธุรกิจธนาคารและหลักทรัพย์	6.1	1.7	14.0	5.9

ที่มา : *USITC (1997), WTO (1997)*, p.14.

นโยบายของข้อผูกพันการเปิดเสรี Banking Services ของไทย ภายใต้ WTO

ข้อผูกพันการเปิดตลาด Banking Services ของไทยภายใต้ WTO ซึ่งมีผลบังคับใช้ในปัจจุบันเป็นข้อผูกพันที่กำหนดไว้เมื่อปี ค.ศ. 1998 ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นใน Mode 3 (Commercial Presence) และ Mode 4 (Presence of Natural Persons) ซึ่งเป็นรูปแบบการให้บริการ ซึ่งผู้ให้บริการต่างชาติจะต้องเข้ามาให้บริการในประเทศไทยมากกว่าใน Mode 1 (Cross-Border Supply) และ Mode 2 (Consumption Aboard) ซึ่งผู้ให้บริการต่างชาติให้บริการกับลูกค้าในประเทศไทยได้โดยไม่ต้องเข้ามาในประเทศไทย

สำหรับใน Mode 1 และ Mode 2 นั้น ไทยไม่ผูกพันเปิดตลาด นอกเหนือไปจากการบริการให้คำปรึกษาทางการเงิน (Financial Advisory) และการบริการประมวลผลข้อมูลทางการเงิน (Financial Data Processing) เนื่องจากการให้บริการ Banking Services ประเภทอื่น นอกเหนือไปจาก 2 ประเภทย่อยนี้ เป็นการทำธุรกรรมทางการเงิน ไม่ใช่เพียงให้ข้อมูลหรือคำปรึกษา ซึ่งหากอนุญาตให้ผู้ให้บริการต่างชาติทำธุรกรรมทางการเงินดังกล่าวกับลูกค้าในประเทศไทยภายใต้

Mode 1 หรือ Mode 2 โดยไม่ต้องเดินทางเข้ามาในประเทศไทยนั้น อาจทำให้เกิดอุปสรรคหรือปัญหาในการตรวจสอบ กำกับ และติดตาม ธุรกรรมเหล่านี้โดยเฉพาะเมื่อไทยยังไม่มีความพร้อมในเรื่องนี้

สำหรับ Mode 4 นั้น ไทยอนุญาตให้กิจการ Banking Services ของต่างชาติในประเทศไทย สามารถนำบุคลากรต่างชาติเข้ามาทำงาน ในประเทศไทยได้ เพื่อเป็นช่องทางในการนำเอาความรู้ความชำนาญ และประสบการณ์มาสู่ระบบสถาบันการเงินในประเทศ อันเป็นการช่วย เสริมสร้างประสิทธิภาพ และในขณะเดียวกันก็ได้กำหนดข้อจำกัดในเรื่อง จำนวนบุคลากรต่างชาติในกิจการ Banking Services ของต่างชาติ แยกตามประเภทของกิจการ เพื่อสร้างโอกาสสำหรับบุคลากรไทย ในด้านการจ้างงานและในการเข้าไปเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ในกิจการของต่าง ชาติเหล่านี้

สำหรับใน Mode 3 ซึ่งไทยมุ่งเน้นกำหนดข้อผูกพันมากที่สุด เมื่อเทียบกับ Mode อื่นๆ นั้น เป็นการเปิดตลาดแบบค่อยเป็นค่อยไป กล่าวคือยังไม่อนุญาตให้บุคคลต่างชาติเข้ามา จัดทะเบียนจัดตั้ง สถาบันการเงินในประเทศไทยอย่างเต็มรูปแบบ นอกเหนือไปจาก การจัดตั้งสำนักงานผู้แทน สาขารณาคารพาณิชย์ และสาขากิจการ วิเทศธนกิจ แต่จะอนุญาตให้บุคคลต่างชาติเข้ามาถือหุ้นในกิจการ รณาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ในประเทศไทย ได้ไม่เกินร้อยละ 25 ของกิจการ โดยที่บุคคลต่างชาติแต่ละรายและ ผู้ที่เกี่ยวข้อง (Related Persons) กับบุคคลนั้น สามารถถือหุ้นได้ รวมกันไม่เกินร้อยละ 5 ในแต่ละกิจการรณาคารพาณิชย์ไทย และไม่เกิน ร้อยละ 10 ในแต่ละกิจการบริษัทเงินทุนหรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ไทย ทั้งนี้ การจำกัดการถือหุ้นของบุคคลต่างชาติแต่ละราย จะช่วยป้องกัน

ไม่ให้การถือครองในส่วนของบริษัทต่างชาติกระจุกตัวอยู่ที่รายใดรายหนึ่ง มิฉะนั้น หากผู้ถือหุ้นต่างชาติรายใดรายหนึ่งเกิดประสบปัญหาหรือต้องการถอนทุน ก็อาจส่งผลกระทบต่อกิจการได้มาก ข้อกำหนดดังกล่าว จึงมีส่วนช่วยกระจายความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอก

นอกจากนี้ แม้จะมีข้อกำหนดให้บุคคลต่างชาติถือครองกิจการได้ไม่เกินร้อยละ 25 แต่การระบุนโยบายให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (ภายใต้การเสนอแนะของธนาคารแห่งประเทศไทย) สามารถผ่อนคลายข้อจำกัดเกี่ยวกับการถือครองหุ้นนี้ได้ชั่วคราว (ไม่เกิน 10 ปี) นั้น ทำให้ไทยมีความยืดหยุ่นในการดำเนินนโยบาย ซึ่งก่อให้เกิดผลดีโดยเฉพาะในช่วงวิกฤตการเงินในปี พ.ศ. 2541 ซึ่งระบบสถาบันการเงินประสบปัญหาและต้องการเพิ่มทุน ทางของไทยได้อาศัยขอยกเว้นดังกล่าวในการดึงดูดให้บุคคลต่างชาติเข้ามาถือหุ้นเพื่อเพิ่มทุน และฟื้นฟูระบบสถาบันการเงินไทย โดยที่สัดส่วนการถือหุ้นที่เพิ่มขึ้นของบุคคลต่างชาติในกรณีดังกล่าว เป็นผลจากการใช้ขอยกเว้น ไม่ใช่เป็นเพราะทางการไทยเพิ่มข้อผูกพันการเปิดตลาด Banking Services ภายใต้ WTO แต่อย่างใด ทั้งนี้ เมื่อช่วงเวลาการอนุญาตให้บุคคลต่างชาติ ถือหุ้นได้เกินร้อยละ 25 เป็นการชั่วคราวสิ้นสุดลง บุคคลต่างชาติซึ่งได้ถือหุ้นในส่วนที่เกินร้อยละ 25 จะได้รับการคุ้มครองให้ถือครองจำนวนหุ้นได้ตามเดิมต่อไปโดยไม่มีการบังคับให้ต้องขายหุ้นส่วนที่เกินให้กับบุคคลไทยแต่อย่างใด บทคุ้มครองดังกล่าวช่วยสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนต่างชาติ และมีส่วนช่วยให้ไทยสามารถดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาช่วยเพิ่มทุนให้กับสถาบันการเงินในประเทศในช่วงวิกฤตที่ผ่านมา ทั้งนี้ เมื่อมีการเพิ่มทุนในสถาบันการเงินใดในประเทศภายหลังจากที่ช่วงเวลาการอนุญาตให้บุคคลต่างชาติถือหุ้นเกิน

ในช่วงต้นสิ้นสุดลง ก็จะมีอนุ-าตให้แต่เฉพาะบุคคลไทยเข้ามาเพิ่มทุน
ในกิจการสถาบันการเงินนั้นจนกว่าสัดส่วนการถือหุ้นของบุคคลต่างชาติใน
ส่วนที่เกินมาจะหมดไป

ดังนั้น ภายใต้ Mode 3 ไทยระบุข้อผูกพันให้บุคคลต่างชาติ
เข้ามาจัดตั้งกิจการ Banking Services ได้แต่เฉพาะในรูปของสำนักงาน
ผู้แทน สาขานาครพาณิชย์ และสาขากิจการวิเทศธนกิจ เท่านั้น และ
ข้อผูกพันดังกล่าวได้กำหนดอีกว่า การที่ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ
รายใหม่จะเข้ามาจัดตั้งสาขานาครพาณิชย์หรือกิจการวิเทศธนกิจใน
ประเทศไทย ก็จะต้องขอใบอนุญาตและได้รับการอนุมัติจากรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงการคลัง โดยที่ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติซึ่งมีสาขาแรก
ในประเทศไทยตั้งแต่ก่อนเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1995 จะได้รับอนุ-าต
ให้เปิดสาขาเพิ่มได้อีกไม่เกิน 2 สาขา จะเห็นได้ว่า ข้อผูกพันดังกล่าว เป็น
การเปิดตลาดแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยไม่รีบเร่งที่จะให้ธนาคารพาณิชย์
ต่างชาติรายใหม่เข้ามาแข่งขันในตลาด Banking Services ของไทย
มากเกินไป ทั้งนี้เพื่อให้เวลากับสถาบันการเงินไทยในการเตรียมพร้อม
เพื่อแข่งขันกับกิจการของต่างชาติมากขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ ส่วนหนึ่ง
ของกระบวนการเตรียมพร้อม จะได้กล่าวถึงหลังจากนี้ในส่วนต่อไป
เกี่ยวกับแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินของไทย (Master Plan)
อย่างไรก็ตาม ข้อผูกพันของไทยเรื่องการอนุ-าตให้ธนาคารพาณิชย์
ต่างชาติซึ่งมีสาขาแรกในประเทศไทยตั้งแต่ก่อนเดือนกรกฎาคม ค.ศ.
1995 สามารถเปิดสาขาเพิ่มได้อีกไม่เกิน 2 สาขา นั้น เป็นข้อผูกพันซึ่ง
คาดว่าจะจะมีการเปลี่ยนแปลงในการกำหนดข้อผูกพันชุดใหม่ภายหลัง
จากการเจรจาอบโตฮานี้ เพราะ Master Plan ของไทย (ซึ่งออกบังคับ
ใช้หลังจากข้อผูกพันของไทยใน WTO ในปัจจุบัน) ได้ระบุข้อกำหนดเรื่อง

การขยายกิจการของต่างชาติในประเทศไทย ในรูปของ Subsidiary มากกว่าในรูปของสาขา (ซึ่งเป็นรูปแบบที่ระบุไว้ใน WTO ในปัจจุบัน ก่อนที่การเจรจารอบโดฮาจะสิ้นสุดลง) ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับข้อกำหนดเรื่องการขยายกิจการของต่างชาติในประเทศไทย ในรูปของ Subsidiary นั้น จะกล่าวถึงหลังจากนี้ในบทซึ่งวิเคราะห์เรื่อง Master Plan ของไทย

ทั้งนี้ การเจรจารอบโดฮาจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงแก้ไข ข้อผูกพันการเปิดตลาด Banking Services ของไทยภายใต้ WTO มากน้อยเพียงใด จะต้องขึ้นอยู่กับผลของการเจรจาในท้ายที่สุด ซึ่งคาดว่า การเจรจาจะยังไม่เสร็จสิ้นก่อนต้นปี ค.ศ. 2005

แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินไทย¹²

ประเด็นสำคัญ-อีกประเด็นหนึ่งที่เป็นกรอบสำคัญ-ในการกำหนดนโยบายในอนาคต คือการเปิดเสรีการค้าบริการภาคสถาบันการเงิน (Banking Services) ในส่วนของประเทศไทยเอง (Unilateral Liberalization) ซึ่งไม่ได้เป็นการเจรจาแลกเปลี่ยนเรื่องการเปิดเสรีกับประเทศใดๆ แต่เป็นการเปิดเสรีตามที่ทางการเห็นว่าเหมาะสมต่อการพัฒนาระบบสถาบันการเงินไทยให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสถาบันการเงินไทย ซึ่งในช่วงที่ผ่านมา ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2547 ตามความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญ- 3 ประการ กล่าวคือ

- ส่งเสริมการให้บริการทางการเงินอย่างทั่วถึง ปัจจุบันจากการสำรวจล่าสุดพบว่าร้อยละ 58 ของผู้มีรายได้น้อย และร้อยละ 23 ของ SME (โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อย) ยังไม่ได้รับบริการจากภาคสถาบันการเงินหลัก โดยสำหรับผู้มีรายได้น้อย จะเน้นการส่งเสริมให้สถาบันการเงินให้บริการทางการเงินแก่ผู้มีรายได้น้อยมากขึ้น และสำหรับผู้อยู่ในชนบทนั้น การยกบทบาทของธนาคารเพื่อ

การเกษตรและสหกรณ์การเกษตรขึ้นเป็นสถาบันการเงิน เพื่อการพัฒนาชนบท โดยขยายกลุ่มลูกค้าเพิ่มจากเดิม ที่เป็นเฉพาะกลุ่มเกษตรกรเป็นผู้อยู่ในชนบท รวมทั้งการที่ กระทรวงการคลังจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมบริการทางการเงินในระดับรากหญ้า จะมีส่วนช่วยให้ประชาชนได้รับ บริการทางการเงินอย่างทั่วถึงมากขึ้น

- **ส่งเสริมประสิทธิภาพระบบสถาบันการเงิน** เพื่อให้ระบบสถาบันการเงินสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ดีขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดความซ้ำซ้อนจากการมีสถาบันการเงิน หลากหลายประเภทที่ให้ บริการแบบเดียวกันแก่ลูกค้ากลุ่มเดียวกันในระบบ และสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งแนวโน้มในอนาคต โดย เน้นการจัดระเบียบ สถาบันการเงินไทยและสถาบันการเงิน ต่างชาติในไทย ตลอดจนปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน
- **ส่งเสริมการดูแลผู้บริโภค** เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับการคุ้มครองและความเป็นธรรม โดยส่งเสริมให้มีการเปิดเผย ข้อมูลเกี่ยวกับ บริการทางการเงินในลักษณะที่ง่ายต่อการ เข้าใจและการเปรียบเทียบของผู้บริโภค ส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูลสถานะและผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และส่งเสริมให้สถาบันการเงินแต่ละแห่งมีกระบวนการร้องเรียนของ ผู้บริโภคอย่างชัดเจน เป็นต้น

ทั้งนี้ แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินฉบับนี้ มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับเรื่องให้บริการการเงินในประเทศ มากกว่าการที่จะส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาค โดยเน้นเรื่องการพัฒนาสถาบันการเงินที่อยู่ในประเทศไทย ให้สามารถให้บริการแก่ผู้ใช้บริการได้อย่างมีความมั่นคง สามารถแข่งขันได้ ซึ่งได้รวมไปถึงการปรับปรุงเรื่องรูปแบบการเข้ามาและการดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงินต่างชาติ ใน 5 ด้านกล่าวคือ

1. กำหนดให้มีสถาบันการเงินต่างประเทศเพียง 2 รูปแบบ คือ ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารต่างประเทศ (Subsidiary) สามารถประกอบธุรกิจได้เหมือน ธพ. และสามารถขอเปิดสำนักงานสาขาได้ 1 สาขาในกรุงเทพฯ และเขตปริมณฑล และ 3 สาขา นอกกรุงเทพฯ และเขตปริมณฑล โดยจะต้องมีทุนจดทะเบียนซึ่งชำระแล้วไม่ต่ำกว่า 4,000 ล้านบาท และสาขาของธนาคารต่างประเทศ (Full Branch) ซึ่งสามารถประกอบธุรกิจได้เหมือน ธพ. แต่ไม่สามารถมีสำนักงานสาขาได้ โดยมีเงินกองทุนไม่ต่ำกว่า 3,000 ล้านบาท โดยเปิดโอกาสให้ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติที่มี Full Branch ในปัจจุบันสามารถขออนุญาตปรับสถานะเป็น Subsidiary

2. สำหรับกิจการวิเทศธนกิจนั้น ให้ยกเลิกการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับธุรกรรม Out-In และคงเหลือเฉพาะสิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับธุรกรรม Out-Out ที่ดำเนินการภายในสถาบันการเงิน โดยสนับสนุนให้กิจการวิเทศธนกิจ (Stand-Alone BIBF) ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมแปลงสภาพเป็น Full Branch หรือ Subsidiary ทั้งนี้ ธนาคารต่างประเทศที่มี Stand-Alone BIBF ซึ่งประสงค์จะยื่นขออนุญาตปรับสถานะเป็น Subsidiary จะต้องเป็นแกนในการควบรวมกับสถาบัน

การเงินอื่นอย่างน้อยอีก 1 แห่งด้วย นอกจากนี้ หากสำนักงานวิเทศธนกิจที่ขอปรับสถานะเป็น Full Branch และได้รับอนุญาตให้ยกฐานะแล้ว และต่อมาประสงค์จะยื่นคำขอจัดตั้ง Subsidiary จะต้องมียกเงินกองทุนครบถ้วน และมีแผนการที่จะรับโอนกิจการของสถาบันการเงินไทย

3. นโยบายสถาบันการเงิน 1 รูปแบบ (1 Presence) ทั้งนี้ ในปัจจุบันพบว่า มีสถาบันการเงินซึ่งรับเงินฝากจากประชาชนหลายแห่ง อยู่ภายในกลุ่มธุรกิจการเงินเดียวกัน เนื่องจาก ในอดีตทางการได้กำหนดขอบเขตการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงิน ซึ่งแตกต่างกันตามประเภทของสถาบันการเงิน ได้แก่ ธนาครพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ อย่างไรก็ตาม ภายใต้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินฉบับนี้ บัณฑิตกล่าวได้หมดไป และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบสถาบันการเงิน เพื่อให้ได้รับประโยชน์จาก Economy of Scale อย่างเต็มที่ และลดความซ้ำซ้อนในระบบสถาบันการเงิน จึงกำหนดให้กลุ่มธุรกิจการเงินมีสถาบันการเงินที่รับเงินฝากจากประชาชนเพียง 1 รูปแบบ (One Presence) เท่านั้น ซึ่งจากนโยบายดังกล่าว สถาบันการเงินต่างชาติบางแห่งที่ได้เข้ามาซื้อธนาครพาณิชย์ไทยที่ประสบปัญหาในช่วงวิกฤต และยังคงมีสาขาธนาครพาณิชย์ต่างชาติอยู่ด้วย จะต้องควบรวมหรือขายกิจการ เพื่อให้เหลือสถาบันการเงินที่รับเงินฝากเพียงแห่งเดียวแห่งเดียว

4. นโยบายการเปิดเสรีตามลำดับขั้น (Phased Liberalization) สำหรับการเปิดให้สถาบันการเงินต่างชาติ เข้ามามีบทบาทในระบบการเงินไทย นั้น สถาบันการเงินต่างชาติที่ยกระดับเป็น Subsidiary จะสามารถทยอยเปิดสาขาใหม่ได้ปีละ 1 แห่ง ซึ่งในระยะเวลา 3 ปีข้างหน้า

ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติแต่ละแห่ง จะสามารถมีสาขาในประเทศไทยรวมทั้งสิ้น 5 สาขา โดยภายหลังจาก 3 ปีแรก (นับจากการประกาศใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน) และเมื่อภาวะเศรษฐกิจมีความเหมาะสม ทางกรมจะเปิดโอกาสให้ผู้ลงทุนต่างประเทศรายใหม่สามารถขออนุญาตประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ได้เพื่อส่งเสริมให้มีการแข่งขันในระบบสถาบันการเงิน และกระตุ้นให้สถาบันการเงินพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการทางการเงิน

5. การปรับปรุงเกณฑ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบสถาบันการเงิน จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถาบันการเงินต่างชาติในไทย เช่น การผ่อนปรนการกำหนดจำนวนบุคลากรชาวต่างประเทศที่ปฏิบัติงานในธนาคารพาณิชย์ที่ ธปท. จะรับรองต่อกองตรวจคนเข้าเมือง ตลอดจนการปรับกระบวนการพิจารณาอนุญาตให้สถาบันการเงินประกอบธุรกรรมใหม่ให้รวดเร็วขึ้น โดยจะอนุญาตเป็นรายการกลุ่มธุรกรรม (Product Group) แทนการอนุญาตเป็นรายธุรกรรมเพื่อส่งเสริมให้สถาบันการเงินมีความยืดหยุ่นในการประกอบธุรกิจมากขึ้น เป็นต้น

ทั้งนี้ สำหรับสถาบันการเงินในประเทศ นั้น แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินได้กำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของสถาบันการเงินในประเทศ ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเอื้อต่อการเตรียมความพร้อมที่จะรองรับ การแข่งขันจากสถาบันการเงินจากต่างประเทศที่จะมากขึ้นในระยะเวลา 3 ปีข้างหน้าและในอนาคต เมื่อมีการอนุญาตให้ผู้ลงทุนรายใหม่สามารถเข้ามาได้ โดยประกอบด้วยนโยบายหลัก 4 ด้านดังนี้

1. การปรับรูปแบบการให้บริการของสถาบันการเงินในประเทศ เพื่อสร้าง Level Playing Field โดยสถาบันการเงินไทยในระยะต่อไป จะมีเพียง 2 รูปแบบ คือ ธนาคารพาณิชย์ (ธพ.) ที่สามารถให้บริการทางการเงินแก่ลูกค้าได้ทุกกลุ่มและทำธุรกรรมการเงินได้เกือบทุกประเภท ยกเว้นการออกกรมธรรม์ประกันภัยหรือประกันชีวิต การ Underwrite ตราสารทุน และการเป็นนายหน้าและผู้ค้าตราสารทุน ทั้งนี้ ธพ. จะต้อง มีเงินกองทุนชั้นที่ 1 ไม่ต่ำกว่า 5,000 ล้านบาท และธนาคารพาณิชย์ เพื่อรายย่อย (ธย.) ที่จะให้บริการทางการเงินแก่ประชาชนรายย่อยและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภายใต้เงื่อนไขด้านปริมาณการให้สินเชื่อต่อรายตามที่ ธปท. กำหนด สามารถทำธุรกรรมทางการเงินได้เกือบทุกประเภท แต่มีข้อยกเว้นเช่นเดียวกับ ธพ. และยกเว้นธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัยชำระเงินต่างประเทศ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับตราสารอนุพันธ์ เว้นแต่จะเป็นการป้องกันความเสี่ยงสำหรับตนเอง ทั้งนี้ ธย. จะต้อง มีเงินกองทุนชั้นที่ 1 ไม่ต่ำกว่า 250 ล้านบาท

2. การควบรวมกิจการสถาบันการเงิน (โดยเฉพาะรายย่อย) ในช่วง 1-3 ปีแรก จะให้เฉพาะบริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ที่เปิดดำเนินการอยู่ในขณะนี้ และมีคุณสมบัติเหมาะสม สามารถยื่นขอ อนุญาตปรับสถานะเป็น ธพ. หรือ ธย. ซึ่งจะทำให้ไม่ติดข้อจำกัดด้านขอบเขตการประกอบธุรกิจดังเช่นที่ผ่านมา โดยในกรณีที่ยื่นขอจัดตั้ง ธพ. ที่มี ธย. ผู้ยื่นคำขอจะต้องมีแผนที่จะควบรวมกับบริษัทเงินทุน/บริษัทเครดิตฟองซิเอร์อย่างน้อยอีก 1 แห่ง ด้วย

ทั้งนี้ สำหรับกลุ่มธุรกิจการเงินมีสถาบันการเงินที่รับเงินฝากจากประชาชนหลายแห่ง อยู่ภายในกลุ่มธุรกิจเดียวกัน เนื่องจากขอบเขต

การประกอบธุรกิจของสถาบันการเงินที่มีความแตกต่างกันตามประเภทของสถาบันการเงินในปัจจุบัน ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ เมื่อมีการปรับขอบเขตการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงินแต่ละประเภทตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว กลุ่มธุรกิจการเงินแต่ละกลุ่มจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์การเงินหลายประเภทอยู่ภายในกลุ่มเดียวกัน และเพื่อให้ได้รับประโยชน์จาก Economy of Scale อย่างเต็มที่ และลดความซ้ำซ้อนในระบบสถาบันการเงิน จึงกำหนดให้มีในแต่ละกลุ่มธุรกิจการเงินมีสถาบันการเงินที่รับเงินฝากจากประชาชนเพียง 1 รูปแบบ (One Presence) เท่านั้น

3. การส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันในระบบสถาบันการเงิน

ภายหลังจาก 3 ปีแรกที่ได้ประกาศใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน และภาวะเศรษฐกิจมีความเหมาะสม อาจเปิดโอกาสให้ ธย. ที่เปิดดำเนินการแล้วไม่ต่ำกว่า 3 ปีและมีความพร้อม สามารถขอยกระดับเป็น ธพ. ซึ่งมีขอบเขตการประกอบธุรกิจกว้างกว่าได้ และอาจเปิดให้ผู้ลงทุนรายใหม่ สามารถขออนุญาตประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ได้เป็นลำดับต่อไป

4. นโยบายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของระบบสถาบันการเงิน

แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินได้กำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของสถาบันการเงินในประเทศ เพิ่มเติมจากที่ได้กล่าวไปแล้วในเรื่องบุคลากรชาวต่างชาติ และการปรับปรุงกระบวนการพิจารณาอนุมัติธุรกรรมทางการเงินใหม่ กล่าวคือ การยกเลิกหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ที่ต้องการเปิดสาขาในเขตที่มีธนาคารพาณิชย์หนาแน่น กระจายการเปิดสาขาออกไปยังเขตอำเภอรอบนอก การปรับเงื่อนไข

เรื่องการปิดสาขาแห่งสุดท้ายในเขตอำเภอหนึ่งๆ ให้ยืดหยุ่นขึ้น โดยให้ธนาคารพาณิชย์เสนอของทางการให้บริการทางการเงินช่องทางอื่นทดแทน การยกเลิกเงื่อนไขที่กำหนดให้สาขานาครพาณิชย์ในภูมิภาคต้องให้สินเชื่อในภูมิกานั้นไม่ต่ำกว่า 60% ของเงินฝาก การยกเลิกเงื่อนไขที่กำหนดให้สาขานาครต่างประเทศให้สินเชื่อและประกอบธุรกิจในประเทศไทยไม่ต่ำกว่า 70% ของเงินฝากและเงินกู้ยืมในประเทศ เป็นต้น

นอกจากนี้ แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินยังได้ปรับปรุงกฎเกณฑ์เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของสถาบันการเงิน อาทิ ส่งเสริมให้สถาบันการเงินมีความยืดหยุ่นในการประกอบธุรกิจมากขึ้น โดยสถาบันการเงินสามารถเลือกที่จะมีโครงสร้างกลุ่มธุรกิจในรูปแบบ Bank-Parent Structure หรือ Holding Company Structure ก็ได้ และมีขอบเขตการประกอบธุรกิจที่กว้างขึ้น ตลอดจนสนับสนุนให้สถาบันการเงินพิจารณา Alternative Business Model ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน เช่น Outsourcing, Back-Office Sharing เป็นต้น และได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในด้านต่างๆ

เชิงอรรถ

¹² เนื้อหาในส่วนนี้อ้างอิงจากแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินของรพท. ที่ประกาศใช้เมื่อเดือนมกราคม 2547

ประโยชน์และความท้าทายของ การเปิดเสรีภาคสถาบันการเงิน

ประเด็นสำคัญ-ประการสุดท้าย ที่ทางการจะต้องนำมาพิจารณาประกอบการกำหนดกรอบนโยบายการเปิดเสรีการค้าบริการภาค Banking Services และการกำหนดมาตรการรองรับ คือประโยชน์ของการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินจากประสบการณ์ของประเทศต่างๆ ในช่วงที่ผ่านมา ตลอดจนความท้าทายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจในด้านต่างๆ

1. ประโยชน์ในด้านประสิทธิภาพ ราคา และ คุณภาพของการบริการ

การเปิดเสรีทำให้มีการแข่งขันในระบบสถาบันการเงินมากยิ่งขึ้น ซึ่งการแข่งขันด้านราคามีส่วนช่วยให้ส่วนต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝาก (Spreads) ลดลง รวมทั้งสร้างแรงกดดันให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับถ้ระบบสถาบันการเงินมีการแข่งขันน้อย ซึ่งจะช่วยให้ภาคธุรกิจซึ่งกู้จากสถาบันการเงินมีภาระดอกเบี้ยจ่ายเงินกู้ลดลง อันเป็นผลดีต่อการผลิตและการลงทุนในระบบ

เศรษฐกิจ ความจำเป็นที่จะต้องดึงดูดลูกค้าท่ามกลางการแข่งขันที่มากขึ้น มีส่วนสร้างแรงจูงใจให้สถาบันการเงินปรับปรุงคุณภาพในการบริการให้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนพยายามให้ความสนใจและพิจารณาถึงความต้องการของลูกค้ามากขึ้น ซึ่งมักจะนำไปสู่การพัฒนา Packages บริการใหม่ๆ หรือสร้าง Packages บริการให้ตรงกับความต้องการเฉพาะของลูกค้าแต่ละกลุ่มยิ่งขึ้น

การแข่งขันระหว่างสถาบันการเงินยังช่วยสร้างแรงจูงใจให้สถาบันการเงินใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตบริการที่มีอยู่ให้คุ้มค่ายิ่งขึ้น ตลอดจนปรับลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ส่งผลให้ต้นทุนเฉลี่ยลดลงและสถาบันการเงินมีประสิทธิภาพในการดำเนินการยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ประสิทธิภาพในภาคสถาบันการเงินยังสามารถเพิ่มขึ้นจากการนำความรู้ ประสบการณ์ ตลอดจนเทคโนโลยีใหม่สำหรับการให้บริการทางการเงิน จากต่างประเทศเข้ามาใช้ในสถาบันการเงินในประเทศ (ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการให้บริการทางการเงิน การตลาด การจัดการ การบริหารความเสี่ยง เป็นต้น) โดยเฉพาะเมื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรต่างชาติจากประเทศพัฒนาแล้วซึ่งมีประสบการณ์สูงได้เข้ามาปฏิบัติงานให้กับสถาบันการเงินในประเทศ นอกจากนี้ ในอนาคตอาจเกิดการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์เหล่านี้ไปสู่บุคลากรไทยมากขึ้น แม้ว่าในขณะนี้อาจจะยังไม่ปรากฏชัดว่ากระบวนการถ่ายทอดดังกล่าวได้เกิดขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ-

ดังนั้น การเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินจึงมีประโยชน์ในด้านประสิทธิภาพ คุณภาพของการบริการ และในด้านต้นทุนการกู้ยืมสำหรับภาคเศรษฐกิจจริงของประเทศในระยะยาว ซึ่งจะมีส่วนช่วยพัฒนา

ระบบเศรษฐกิจ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในตลาดการค้าโลก

ผลการศึกษาในต่างประเทศ ก็ได้สะท้อนให้เห็นถึงประโยชน์ของการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงิน ในด้านประสิทธิภาพ ราคาและคุณภาพในการบริการ งานศึกษาโดย Kiraly, Majer, Matyas, Ocsi, Sugar and Varhegyi (2000) และ Unite and Sullivan (2003) ซึ่งศึกษาประสบการณ์จากประเทศฮังการีและฟิลิปปินส์ตามลำดับ ตลอดจน Claessens, Demirguc-Kunt and Huizinga (2001) ซึ่งศึกษาโดยใช้ข้อมูลจาก 80 ประเทศ ต่างก็พบว่า การเปิดให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาแข่งขันในประเทศมากขึ้น มีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในระบบ ตลอดจนกระตุ้นให้มีการปรับลดต้นทุนลง และช่วยให้ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย (Spreads) ของธนาคารท้องถิ่น แคลบลง

2. ความท้าทายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงิน ในด้านต่างๆ

2.1 โอกาสในการเข้าสู่ตลาดและการปรับตัวของสถาบันการเงิน จากการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น

การเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินจะเอื้อประโยชน์ (ในด้านการเข้าสู่ตลาด : Market Access) ให้กับสถาบันการเงินต่างชาติ (จากประเทศพัฒนาแล้ว) มากกว่าสถาบันการเงินท้องถิ่นในประเทศกำลังพัฒนา

เพราะมีความเป็นไปได้น้อยที่สถาบันการเงินท้องถิ่นจากประเทศกำลังพัฒนาจะไปแข่งขันในตลาดของประเทศพัฒนาแล้ว เครือข่ายธุรกิจของสถาบันการเงินต่างชาติที่กว้างขวาง ทำให้สถาบันการเงินต่างชาติมีข้อได้เปรียบในด้านความสามารถในการกระจายความเสี่ยงระหว่างลูกค้ากลุ่มต่างๆ และข้ามพื้นที่การเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินหากดำเนินการรวดเร็วเกินไป อาจทำให้มีสถาบันการเงินจากต่างประเทศเข้ามาแข่งขันให้บริการในประเทศอย่างรวดเร็ว จนสถาบันการเงินท้องถิ่นบางส่วนอาจไม่สามารถแข่งขันได้หรือปรับตัวไม่ทัน จนอาจต้องปิดกิจการซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาวะการจ้างงานในประเทศ

อย่างไรก็ตาม ผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงินท้องถิ่นซึ่งต้องปรับตัว จะยิ่งมีน้อยลงหากการเปิดเสรีดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป นอกจากนี้ ประสบการณ์ของประเทศอื่นชี้ให้เห็นว่า ในหลายกรณี สถาบันการเงินต่างชาติอาจเข้ามาแข่งขันในบริการทางการเงินบางประเภทหรือในขอบเขตที่ไม่กว้าง ซึ่งทำให้ผลกระทบต่อสถาบันการเงินท้องถิ่นจะถูกจำกัดอยู่ในวงแคบ งานศึกษาโดย *Clarke, Cull, D'Amato and Molinari (2000)* ในกรณีของประเทศอาร์เจนตินา พบว่า ธนาคารต่างชาติไม่ได้แข่งขันกับธนาคารท้องถิ่นในทุกประเภทธุรกิจ ธนาคารท้องถิ่นซึ่งต้องเผชิญการแข่งขันจากต่างชาติมักจะเป็นธนาคารซึ่งเน้นการปล่อยสินเชื่อแบบ Mortgage Lending และสินเชื่อเพื่ออุตสาหกรรมการผลิต (Manufacturing) เป็นหลัก ในขณะที่ธนาคารท้องถิ่นซึ่งเน้นบริการประเภท Consumer Lending ไม่ได้เผชิญการแข่งขันจากต่างชาติเท่าใดนัก งานศึกษาโดย *Denizer (2000)* พบว่า ธนาคารต่างชาติซึ่งเข้ามาแข่งขันในประเทศตุรกี มักจะมุ่งให้บริการบางประเภท (Market Niches) ในลักษณะที่เป็น Fee-

Based โดยเฉพาะบริการประเภท Trade Finance, Corporate Finance และ Derivatives Transactions มากกว่าที่จะให้บริการประเภท Retail Banking

ทั้งนี้ จากกรณีประเทศไทยพบว่า ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย Specialize ในธุรกรรมบางประเภท เช่น ธุรกรรมตลาดอัตราแลกเปลี่ยน ธุรกรรมตราสารอนุพันธ์ที่มีความซับซ้อน ธุรกรรมบัตรเครดิต สินเชื่อรายขนาดกลาง-ใหญ่ ซึ่งจากข้อมูลธุรกรรมบัตรเครดิตพบว่า เป็นที่น่าสังเกตว่าในช่วงที่ผ่านมา สถาบันการเงินต่างประเทศและไทยต่างขยายปริมาณบัตรเครดิตอย่างต่อเนื่องนับแต่ช่วงปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา โดยพบว่ายอดคงค้างต่อบัตรของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ สูงกว่ายอดคงค้างต่อบัตรของสถาบันการเงินไทยอย่างสม่ำเสมอ (แม้ส่วนต่างจะค่อยๆ ลดลง) สะท้อนถึงกลุ่มลูกค้าของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติที่เน้นผู้มีรายได้สูงกว่าเป็นหลัก

2.2 ในด้านพฤติกรรมกรรมการปล่อยสินเชื่อไปสู่กลุ่มลูกค้ารายย่อย

หลายฝ่ายกังวลว่า การเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินอาจเป็นประโยชน์ต่อเฉพาะลูกค้าในบางกลุ่ม เนื่องจากสถาบันการเงินต่างชาติ ซึ่งจะเข้ามามีบทบาทมากขึ้น อาจจะมุ่งเน้นไปที่กลุ่มลูกค้าซึ่งเป็นธุรกิจขนาดใหญ่มากกว่า โดยที่ลูกค้าที่ไม่ได้เป็นลูกค้าแหล่งรายได้สำคัญ โดยเฉพาะลูกค้าธุรกิจขนาดเล็ก (SMEs) ลูกค้าเงินฝากรายย่อย ลูกค้าในต่างจังหวัด อาจจะไม่ได้รับบริการดีเท่าที่ควร หรือยากที่ธุรกิจขนาดเล็กจะได้รับอนุมัติสินเชื่อจากสถาบันการเงินต่างชาติ เพราะสถาบัน

การเงินต่างชาติอาจจะมีข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจขนาดเล็กเหล่านี้เป็นอย่างดีเพียงพอ

อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาในหลายประเทศ พบว่ายังไม่อาจสรุปได้ตามข้อกังวลดังกล่าวอย่างแน่ชัดเสมอไป

Clarke, Cull, Peria and Sanchez (2002) พบว่า แม้ว่าโดยรวมธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศอาร์เจนตินา ชิลี โคลอมเบีย และเปรู จะให้สินเชื่อแก่ธุรกิจขนาดเล็กในสัดส่วนที่น้อยกว่าธนาคารพาณิชย์ท้องถิ่น แต่หากมีการเปรียบเทียบโดยแยกตามขนาดของธนาคารพาณิชย์ พบว่า แนวโน้มดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นผลมาจากพฤติกรรมของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติขนาดเล็ก กล่าวคือ ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติขนาดเล็กให้สินเชื่อแก่ธุรกิจขนาดเล็กในสัดส่วนที่น้อยกว่าธนาคารพาณิชย์ท้องถิ่นขนาดเล็กเป็นอย่างมาก แต่สำหรับธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางและใหญ่ นั้น พบว่าสัดส่วนการให้สินเชื่อแก่ธุรกิจขนาดเล็ก โดยธนาคารพาณิชย์ต่างชาติและโดยธนาคารพาณิชย์ท้องถิ่น มีความแตกต่างกันน้อยมาก ยิ่งไปกว่านั้น ในกรณีของประเทศชิลี และโคลอมเบีย ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติขนาดใหญ่ กลับมีสัดส่วนการให้สินเชื่อแก่ธุรกิจขนาดเล็ก สูงกว่าธนาคารพาณิชย์ท้องถิ่นขนาดใหญ่

แม้หากเกิดสถานการณ์ที่สถาบันการเงินต่างชาติเข้ามาเน้นแต่เฉพาะการให้สินเชื่อแก่ธุรกิจขนาดใหญ่ โดยแย่งลูกค้าที่เป็นธุรกิจรายใหญ่ไปจากสถาบันการเงินท้องถิ่น ก็เท่ากับเป็นโอกาสที่สถาบันการเงินท้องถิ่นจะหันไปให้บริการแก่ธุรกิจขนาดเล็กได้มากขึ้น ซึ่งธุรกิจขนาดเล็กก็ไม่ได้สูญเสียโอกาสหรือมีโอกาสน้อยลงในการได้รับสินเชื่อ ภายหลังจากการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงิน ทั้งนี้การบริการลูกค้า ซึ่งเป็น

ธุรกิจขนาดเล็กอาจต้องอาศัยข้อมูลเฉพาะหรือความสัมพันธ์ใกล้ชิด ซึ่งสถาบันการเงินต่างชาติมักจะไม่ได้เปรียบในเรื่องนี้

นอกจากนี้ แม้ว่าหากเกิดกรณีซึ่งระบบสถาบันการเงินโดยรวมให้สินเชื่อแก่ธุรกิจขนาดเล็กในสัดส่วนที่น้อยลง หรือเอื้อประโยชน์ให้กับธุรกิจขนาดใหญ่มากกว่าในเชิงเปรียบเทียบ ภายหลังจากการเปิดเสรี ก็ไม่ได้หมายความว่าปริมาณสินเชื่อหรือประโยชน์ซึ่งธุรกิจขนาดเล็กได้รับจะน้อยลงในเชิงสัมบูรณ์เสมอไป *Clarke, Cull and Peria (2001)* ศึกษาโดยการสำรวจข้อมูลจากองค์กรธุรกิจซึ่งเป็นลูกค้าเงินกู้มากกว่า 4,000 แห่ง ใน 38 ประเทศ (รวมทั้งประเทศไทย) พบว่า แม้ว่าการแข่งขันจากธนาคารพาณิชย์ต่างชาติภายหลังการเปิดเสรี มักจะเป็นประโยชน์กับลูกค้าที่เป็นธุรกิจขนาดใหญ่มากกว่าธุรกิจขนาดเล็ก แต่ประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้นในระบบอันเนื่องมาจากการเปิดเสรี ทำให้มีการขยายตัวของสินเชื่อ และเพิ่มโอกาสในการระดมเงินทุนแก่ภาคธุรกิจโดยรวม ดังนั้น ปริมาณสินเชื่อที่ปล่อยกู้ให้กับธุรกิจขนาดเล็กจึงเพิ่มขึ้น แม้ว่าสัดส่วนของสินเชื่อที่ปล่อยกู้ให้กับธุรกิจขนาดเล็กจะลดลงก็ตาม

ทั้งนี้ สำหรับกรณีประเทศไทย จากข้อมูลยอดคงค้างสินเชื่อที่มียอดสูงกว่า 5 ล้านบาท เมื่อปี พ.ศ. 2543 พบว่าสถาบันการเงินต่างชาติ มักจะเน้นลูกค้ารายกลาง-ใหญ่ โดยเมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของตลาดสินเชื่อ (แผนภาพที่ 8) แล้วพบว่า สำหรับลูกค้าขนาดใหญ่ที่มียอดสินเชื่อสูงกว่า 5,000 ล้านบาทขึ้นไปนั้น ธนาคารพาณิชย์ของไทยเป็นผู้ครองตลาดด้วยสัดส่วนของตลาดมากกว่าร้อยละ 90 ในขณะที่สาขานานาชาติพาณิชย์ต่างประเทศมีส่วนแบ่งของตลาดมากขึ้นสำหรับกลุ่มลูกค้าที่มียอดสินเชื่อระหว่าง 100-5,000 ล้านบาท ทั้งนี้ การที่ 5 พ. ต่างประเทศยังไม่มีส่วนในตลาดลูกค้าขนาดใหญ่ มากกว่า 5,000

ล้นบาท อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากสาขานาครพาณิชย์ต่างประเทศ
เหล่านั้น มีเงินกองทุนในประเทศรองรับไม่เพียงพอ

2.3 ในด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และการเงิน

การเปิดเสรีภาคสถาบันการเงิน อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพ
ของระบบสถาบันการเงินได้โดยผ่าน 2 ช่องทางหลัก คือ (1) หากสถาบัน
การเงินต่างชาติมีพฤติกรรมการปล่อยกู้ที่อ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลง
ของภาวะเศรษฐกิจและการเงิน หรือ (2) หากการแข่งขันจากต่างชาติ
ทำให้สถาบันการเงินในประเทศสูญเสียผลกำไรจนต้องปรับเปลี่ยน
พฤติกรรม ไปในทางที่กล้าเสี่ยงยิ่งขึ้น (เช่น อาจเลือกปล่อยสินเชื่อ
ในโครงการลงทุนซึ่งมีผลตอบแทนสูงแต่มีความเสี่ยงสูง) จนอาจเพิ่ม
ความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ และอาจกระทบต่อ
ฐานะทางการเงินของสถาบันการเงิน ทั้งนี้ สำหรับประเทศซึ่งตลาดทุน
ยังไม่พัฒนามากนักและระบบเศรษฐกิจยังต้องพึ่งระบบสถาบันการเงิน
เป็นแหล่งเงินทุนหลัก (เช่น ประเทศไทย) นั้น เสถียรภาพของระบบสถาบัน
การเงินจะมีความสำคัญต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจเป็นอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาในต่างประเทศ พบว่ายังไม่อาจ
สรุปได้ว่าการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินจะกระทบต่อเสถียรภาพของ
ระบบสถาบันการเงินอย่างแน่ชัดเสมอไป

สำหรับช่องทางแรก (เกี่ยวกับความอ่อนไหวของพฤติกรรมการ
ปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงินต่างชาติ) นั้น งานศึกษาโดย
Goldberg, Dages and Kinney (2000) พบว่า การปล่อยสินเชื่อ

ของธนาคารต่างชาติในประเทศเม็กซิโกและอาร์เจนตินา มักจะมีความผันผวนน้อยกว่าการปล่อยสินเชื่อของธนาคารท้องถิ่น อีกทั้งธนาคารต่างชาติยังปล่อยสินเชื่อเพิ่มขึ้นแม้ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ งานศึกษาโดย *Montgomery (2003)* ในกรณีของประเทศในเอเชีย (รวมถึงประเทศไทย) ก็ปรากฏผลและได้ข้อสรุปในลักษณะเดียวกัน และยังพบว่าพฤติกรรม การปล่อยสินเชื่อของธนาคารท้องถิ่นมีความอ่อนไหวต่อภาวะเศรษฐกิจมหภาค

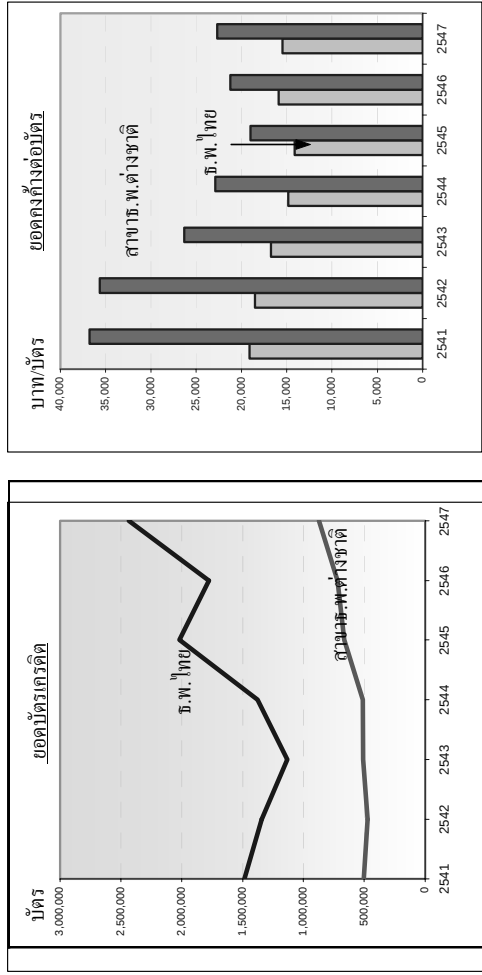
สำหรับช่องทางที่สอง (เกี่ยวกับการที่สถาบันการเงินอาจมีพฤติกรรมเพิ่มความเสี่ยงมากขึ้นจากการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น) นั้น งานศึกษาโดย *Elosegui and Pinteris (2002)* พบว่า ในช่วงที่ประเทศอาร์เจนตินาเปิดให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาแข่งขันได้มากขึ้น ธนาคารท้องถิ่นทั้งที่เป็นของเอกชนอยู่แล้วและที่เพิ่งแปรรูปมาเป็นของเอกชน มีพฤติกรรมเพิ่มความเสี่ยงมากขึ้น (*Asset Portfolio Risk*) ส่วนธนาคารต่างชาติไม่ปรากฏว่ามีพฤติกรรมที่เสี่ยงขึ้นแต่อย่างใด ในขณะที่ธนาคารท้องถิ่นซึ่งต่างชาติเพิ่งเข้ามาครอบครอง มีเพียงส่วนน้อยที่เพิ่มความเสี่ยงมากขึ้น

นอกจากนี้งานศึกษาโดย *Demirguc-Kunt and Detragiache (1998)* พบว่าการเปิดเสรีทางการเงินโดยทั่วไปมีส่วนเพิ่มความเสี่ยงที่จะกระทบต่อเสถียรภาพของระบบสถาบันการเงิน แต่ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย กล่าวคือ ความเสี่ยงดังกล่าวจะมีมากหากประเทศนั้นไม่สามารถบริหารนโยบายเศรษฐกิจมหภาคให้มีเสถียรภาพได้ หรือหากความพร้อมในด้านการกำกับ ตรวจสอบ ดูแลสถาบันการเงิน และในด้าน Prudential Regulation ยังมีน้อย อย่างไรก็ตาม งานศึกษาดังกล่าวพิจารณาถึงการเปิดเสรีทางการเงินในขอบเขตที่กว้างกว่าการอนุญาตให้

สถาบันการเงินต่างชาติเข้ามาแข่งขันในประเทศ กล่าวคือพิจารณา รวมถึงการเปิดเสรีในลักษณะของการผ่อนคลายกฎระเบียบทางการเงิน (Deregulation) ต่างๆ ในประเทศ จึงมีโอกาสมากขึ้นที่จะได้ผลการศึกษาซึ่งบ่งชี้ไปในทิศทางที่เพิ่มความเสี่ยงเนื่องจากขอบเขตนิยามการเปิดเสรีที่กว้าง

ในทางตรงกันข้าม การเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินอาจช่วยเพิ่มโอกาสที่จะกระจายความเสี่ยงในการระดมทุนให้กับโครงการลงทุนขนาดใหญ่ซึ่งมีความเสี่ยงสูง โดยมี Pool ของสถาบันการเงินที่จะมาร่วมรับและกระจายความเสี่ยงใน Syndicated Lending ได้มากยิ่งขึ้น

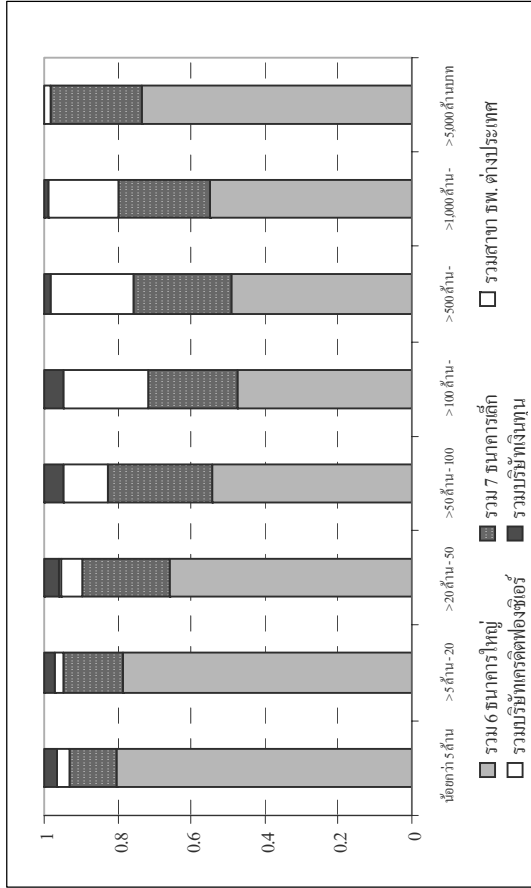
แผนภาพที่ 7
ยอดบัตรเครดิตและยอดคงค้างต่อบัตร

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (ข้อมูลไตรมาสหนึ่งของแต่ละปี ทั้งนี้ มีการปรับการรายงานข้อมูล ไตรมาสที่ 4 ของปี 2545 โดยแยกเอาจำนวนบัตรเครดิตของ ธ.กรุงไทย และ ธ.กรุงศรี ที่มีการจัดตั้ง บ. บัตรเครดิต ขึ้นออกไปในกลุ่มดังกล่าว)

แผนภาพที่ 8

Market share ของสถาบันการเงินในประเทศไทย

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

หากจะต้องสรุปประเด็นเชิงนโยบายที่สำคัญ- ที่จะเป็นหัวใจในการกำหนดกรอบนโยบายการเปิดเสรีสถาบันการเงินไทย จากแนวโน้มและการศึกษาด้านต่างๆ ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น คงสามารถสรุปประเด็นหลักๆ แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ

1. บทบาทของ GATS ในการเปิดเสรีการค้าบริการทางการเงินของไทย เมื่อพิจารณาถึงกรอบการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการทางการเงินภายใต้ GATS แล้ว จะพบว่ากรอบความตกลงดังกล่าวได้ร่างขึ้นบนพื้นฐานที่ว่า การเปิดเสรีการค้าบริการทางการเงินเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น แต่การเปิดเสรีที่เร็วเกินไปอาจจะทำให้เกิดปัญหาด้านต่างๆ ตามมาได้ ดังนั้น GATS จึงให้ความยืดหยุ่นสำหรับประเทศสมาชิก ในการกำหนดแผนการเปิดเสรีภาคการเงินของตนในหลายๆ ด้าน โดย (1) ประเทศสมาชิกสามารถเลือกที่จะ Commit ที่จะเปิดเพิ่มในสาขาที่พร้อมแล้วในลักษณะ Positive List โดยที่ไม่มีเกณฑ์ขั้นต่ำ (Minimum Requirements) ซึ่งจากการศึกษาขององค์การการค้าโลก (1997) พบว่า Schedule of Specific Commitments ของประเทศสมาชิกหลายประเทศในช่วงที่ผ่านมา ก็ได้เสนอข้อผูกพันในการเปิดเสรีที่น้อยกว่าที่ตนเองปฏิบัติอยู่แล้วจริง (2) อนุ-กติให้ประเทศสมาชิกสามารถปรับแก้ข้อผูกพันของตนที่ Commit ไว้แล้วได้เป็นการชั่วคราว

โดยมีเงื่อนไขเวลาหรือปรับแก้โดยจะต้องชดเชยต่อประเทศสมาชิกอื่นที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งอาจรวมถึงการให้ข้อเสนออื่นเป็นการทดแทนหากมีความจำเป็น (3) การอนุญาตให้ประเทศสมาชิกสามารถที่จะออกมาตรการต่างๆ เพื่อดูแลความมั่นคงทางการเงิน โดยใช้ Prudential Measures หรือ Safeguards for Balance of Payments โดยหลักสำคัญของ GATS คือความโปร่งใสและเท่าเทียมกันของการปฏิบัติต่อประเทศสมาชิกที่เป็นคู่ค้า และ (4) ทั้งนี้ กระบวนการเจรจาภายใต้ GATS เป็นกระบวนการในระดับพหุภาคีซึ่งมีประเทศสมาชิกจำนวนมากจึงต้องดำเนินการในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งช่วยทำให้การเปิดเสรีไม่ดำเนินไปอย่างรวดเร็วเกินควร

ทั้งนี้ ประเทศสมาชิกสามารถใช้ Schedule of Specific Commitment ของตนเป็นเครื่องมือในการ Pre-Commit กรอบนโยบายในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาระบบการเงิน ระบบเศรษฐกิจมหภาค และการเปิดเสรีด้านเงินทุนเคลื่อนย้ายให้เกิดขึ้นในระยะเวลาที่ตั้งใจไว้ ซึ่งจากความยืดหยุ่นในด้านต่างๆ ดังกล่าวตามที่ได้กล่าวมาแล้ว GATS จึงไม่ได้สร้างข้อผูกพันที่เป็นภาระจนเกินควร (Undue Burden) ในการที่ประเทศสมาชิกจะต้องเปิดเสรีการค้าด้านบริการการเงินเป็นการเพิ่มเติม และการเปิดเสรีภายใต้กรอบ GATS จึงเป็นการเปิดเสรีที่ทางการสามารถควบคุมได้และสามารถเลือกใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศได้

2. แนวโน้มการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินของประเทศต่างๆ
แนวโน้มที่พบในช่วงที่ผ่านมา คือ การเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินของประเทศต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งการศึกษาต่างๆ ระบุว่า Foreign Bank Entry ในประเทศกำลังพัฒนานั้น ไม่เพียงแต่นำเอาเทคโนโลยีใหม่สำหรับ

การให้บริการทางการเงินเข้ามาด้วยเท่านั้น แต่ยังช่วยทำให้เกิดการแข่งขันในระบบสถาบันการเงินมากขึ้น ลด Overhead เพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถาบันการเงินในประเทศ ซึ่งจะมีส่วนช่วยลดต้นทุนในการกู้ยืมสำหรับภาคเศรษฐกิจจริงของประเทศ และช่วยพัฒนาระบบเศรษฐกิจตลอดจนเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในตลาดการค้าโลกในที่สุด ดังนั้น จากมุมมองของประเทศโดยรวมแล้ว การที่หลายประเทศได้เปิดเสรีภาคสถาบันการเงินอย่างแข็งขัน เช่น ในกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออกและลาตินอเมริกา จะเป็นแรงกดดันสำคัญที่ทำให้เกิด Competitive Liberalization ที่ประเทศอื่นๆ ซึ่งยังพยายามปกป้องระบบสถาบันการเงินของตนไว้ จะต้องกลับมาพิจารณาเรื่องการที่จะเปิดเสรีให้มากขึ้น เพื่อที่จะหาทางที่จะนำประโยชน์จากสถาบันการเงินต่างชาติ มาช่วยให้เศรษฐกิจประเทศสามารถพัฒนา และแข่งขันทางการค้ากับประเทศอื่นๆ ได้ดียิ่งขึ้น หรือลดการเสียเปรียบดังกล่าวลง

ด้วยเหตุนี้แนวโน้มการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินของประเทศต่างๆ ที่เริ่มแข่งขันมากขึ้น จึงจะเป็นปัจจัยที่ทำให้การเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินของไทยเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงได้ยาก

3. ความท้าทายในการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงิน

เมื่อการเปิดเสรีเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงได้ยาก คำถามสำคัญ-เชิงนโยบาย คือ จะเปิดอย่างไรและจะเปิดเท่าไร ซึ่งเมื่อพิจารณาถึง (1) ขนาดของสถาบันการเงินไทยเมื่อเทียบกับสถาบันการเงินในต่างประเทศแล้วนั้น จะเห็นว่าสถาบันการเงินไทยยังมีขนาดเล็กมาก ทั้งเมื่อเทียบกับสถาบันการเงินใหญ่ของโลก เช่น Citibank และ HSBC หรือเมื่อเทียบกับ Regional Banks เช่น DBS ของสิงคโปร์ และ (2) ผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบสถาบัน

การเงินจากการเปิดเสรีที่เร็วเกินไปตามที่ได้พบจากประสบการณ์ของประเทศต่างๆ ทั้งจากปัญหาวิกฤตสถาบันการเงินเอง ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสถาบันการเงินขนาดเล็ก หรือจากความไม่พร้อมของระบบเศรษฐกิจในด้านต่างๆ การจะเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินโดยเร็วนั้นผลประโยชน์ที่ได้อาจจะไม่เท่ากับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

ด้วยเหตุนี้ แนวทางที่เหมาะสมของการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินสำหรับประเทศตลาดเกิดใหม่ที่ยังมีความไม่พร้อมในหลายด้าน ทั้งในด้านโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจมหภาค ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน และด้านระบบสถาบันการเงิน¹³ คือ การค่อยๆ เปิดให้สถาบันการเงินต่างชาติเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในระบบการเงิน เพื่อให้เวลากับสถาบันการเงินของไทยในการปรับตัวเพื่อเตรียมรับสถานการณ์เพื่อลดผลกระทบจากการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันก็เตรียมพัฒนาสถาบันการเงินภายในประเทศให้มีประสิทธิภาพและความเข้มแข็งไปพร้อมกัน ซึ่งแนวทางนี้เป็นหลักสำคัญของแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินไทย ที่ประกาศใช้เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2547

■ การเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินในระยะต่อไป

ในระยะต่อไป สำหรับการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินนั้นทางการไทยควรสงวนสิทธิไม่ผูกพันการเปิดเสรีในส่วน Cross-Border Supply (Mode 1) และ Consumption Aboard (Mode 2) โดยเฉพาะการบริการผ่านช่องทาง E-banking จนกว่าจะมีกฎหมายออกมากำกับ E-Commerce และจนกว่าไทยจะมีความพร้อมในการบริหารความเสี่ยงจากการให้บริการทางการเงินในรูปแบบดังกล่าว การเปิดเสรีบริการทางการเงินในรูปแบบนี้ในอนาคตควรต้องกระทำด้วยความระมัดระวังยิ่ง

เนื่องจากอาจเกิดอุปสรรคหรือปัญหาในการตรวจสอบ กำกับ และติดตามธุรกรรมเหล่านี้ โดยเฉพาะเมื่อยังไม่มีความพร้อมในการควบคุมดูแลการให้บริการทางการเงินในรูปแบบดังกล่าวอย่างเพียงพอ

ทั้งนี้ การที่จะสงวนสิทธิดังกล่าว สอดคล้องกับการศึกษาขององค์การการค้าโลก (1997) พบว่าประเทศสมาชิกส่วนมากเลือกที่จะ Commit การเปิดเสรีบริการทางการเงินใน Mode 3 : Commercial Presence มากกว่า Mode 1 และ Mode 2 เนื่องจากความกังวลของทางการเกี่ยวกับการกำกับดูแลธุรกรรมใน Mode 1 และ Mode 2 (เนื่องจากผู้ให้บริการต่างชาติไม่ได้อยู่ในประเทศเรา และไม่ได้อยู่ใต้การกำกับของทางการไทย) โดยจากประเทศสมาชิก 84 ประเทศที่ Commit ข้อผูกพันในการเปิดเสรีการบริการทางการเงิน (ตารางที่ 6) มีถึงประมาณ 77 และ 67 ประเทศที่ไม่มี Commitment ในส่วนที่เกี่ยวกับการเปิดเสรี Mode 1 และ Mode 2 ตามลำดับ โดยจากข้อมูลพบว่าประเทศที่เลือกจะเปิดเสรีอย่างเต็มที่ในธุรกรรมดังกล่าวส่วนมากจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของการให้บริการทางการเงินใน Mode 1 เทียบกับ Mode 3 ตามข้อมูลของประเทศสหรัฐ (ตารางที่ 5) ที่พบว่าธุรกรรมผ่าน Mode 3 : Commercial Presence มีปริมาณธุรกรรมมากกว่า Mode 1 : Cross-Border Supply มาก ซึ่งหมายความว่า ในการกำหนดกรอบการเปิดเสรีสถาบันการเงินในอนาคต การที่จะให้ความสำคัญและความสนใจกับการเปิดเสรีใน Mode 3 คือ การทยอยอนุญาตให้สถาบันการเงินต่างชาติเข้ามาประกอบกิจการในประเทศในรูปแบบต่างๆ ได้มากขึ้น เพื่อกระตุ้นให้ระบบสถาบันการเงินในประเทศมีประสิทธิภาพมากขึ้นนั้น น่าจะเป็นแนวทางที่เหมาะสม

เมื่อเปรียบเทียบประโยชน์ที่จะได้และข้อกังวลและความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเปิดเสรี โดยเฉพาะข้อกังวลเกี่ยวกับการกำกับดูแลธุรกรรมดังกล่าว

ทั้งนี้ รูปแบบการเข้ามาของสถาบันการเงินต่างชาติเป็นเรื่องที่สำคัญ- เนื่องจากสถาบันการเงินต่างชาติในระบบการเงินไทย จะเป็นจุดเชื่อมสำคัญระหว่างเศรษฐกิจไทยกับระบบการเงินโลก ในอดีตการที่ทางการอนุญาตให้สถาบันการเงินต่างชาติเข้ามาได้ ในรูปแบบของกิจการวิเทศธนกิจ ที่ทำหน้าที่เป็นช่องทางหลักที่นำเข้าเงินทุนจากต่างประเทศเพื่อปล่อยกู้แก่ภาคเอกชนก่อนเกิดวิกฤต โดยกำหนดเกณฑ์ให้กิจการวิเทศธนกิจสามารถปล่อยสินเชื่อได้ ในรูปเงินตราต่างประเทศเท่านั้น ได้ส่งผลให้ความเสี่ยง Market Risk ด้านอัตราแลกเปลี่ยนย้ายจากสถาบันการเงินไปยังภาคเอกชนผู้กู้ยืม ซึ่งได้สร้างความเปราะบางของระบบขึ้นในระดับมหภาค ด้วยเหตุนี้ การที่แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินกำหนดให้สถาบันการเงินต่างชาติในอนาคต เข้ามาในรูปแบบของ Subsidiary หรือ Branch ซึ่งสามารถทำธุรกรรม ได้เช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ไทย โดยถูกไม่จำกัดขอบเขตธุรกรรม ให้ปล่อยสินเชื่อเป็นเงินตราต่างประเทศอย่างเดียวกันนั้น และสามารถระดมเงินฝากที่เป็นบาทได้ จะช่วยลดปัญหาดังกล่าวลง

■ การปฏิรูประบบสถาบันการเงิน และการดูแล และ Manage Risk จากการเปิดเสรี

พร้อมๆ กับการทยอยเปิดเสรีการค้าบริการภาคสถาบันการเงิน อย่างค่อยเป็นค่อยไป ทางการควรดำเนินการในด้านต่างๆ เพื่อให้ประเทศสามารถได้รับประโยชน์อย่างสูงสุดจากการเปิดเสรีโดย (1) พัฒนา

ประสิทธิภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของสถาบันการเงินไทย เพื่อเตรียมรับการเข้ามาแข่งขันของสถาบันการเงินต่างชาติที่จะมากขึ้นในอนาคต (2) ลดความเสี่ยงจากผลกระทบเชิงลบในด้านต่างๆ ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการเปิดเสรี ทั้งที่เป็นผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบสถาบันการเงินโดยรวม หรือต่อสถาบันการเงินแต่ละแห่ง (3) พัฒนาโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจมหภาคและระบบการเงินของประเทศ เพื่อเพิ่มความพร้อมของประเทศในการรองรับการเปิดเสรีที่จะเปิดกว้างมากขึ้น¹⁴ ทั้งนี้ แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินได้กำหนดแนวทางเพื่อบรรลุมิติวัตถุประสงค์ในข้อ (1) และ (2) แล้ว

สำหรับการลดความเสี่ยงต่อเสถียรภาพของระบบการเงินจากการเปิดเสรีนั้น ทางกรมสามารถดำเนินการได้ โดย

- ทางกรมจะต้องให้ความสำคัญกับการ Coordinate นโยบายการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงิน ให้สอดคล้องกับนโยบายปฏิรูประบบเศรษฐกิจมหภาค นโยบายปฏิรูประบบการเงินในประเทศ และนโยบายเปิดเสรีด้านเงินทุนเคลื่อนย้าย ซึ่งโดยรวมแล้วนโยบายทั้ง 4 ด้านเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน และจะต้องทำไปพร้อมๆ กัน ซึ่งการเปิดเสรีด้าน Foreign Bank Entry โดยที่ระบบด้านอื่นๆ ไม่พร้อมมักจะนำไปสู่การเกิดวิกฤต ดังที่พบในหลายๆ ประเทศในช่วงที่ผ่านมา
- ทางกรมไทยควรสงวนสิทธิในการพิจารณาอนุมัติ การทำหรือการให้บริการธุรกรรมทางการเงินใหม่ในเวลาที่เหมาะสม เหตุผลสำคัญคือ ธุรกรรมทางการเงิน มักจะได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ อยู่เสมอ ซึ่งธุรกรรมทางการเงินใหม่อาจส่งผลกระทบต่อระบบการเงินไทยซึ่งยังไม่

แข็งแรงแม่ื่อเทียบกับระบบการเงินของประเทศพัฒนาแล้ว โดยเฉพาะเมื่อธุรกรรมดังกล่าวยังไม่มีกฎเกณฑ์ออกมารองรับ ทั้งนี้ การสงวนสิทธิดังกล่าวจะสอดคล้องกับกฎหมายสถาบันการเงินของไทยในปัจจุบัน ที่ระบุว่าธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ต้องขออนุ-าตธนาคารแห่งประเทศไทย ในการที่จะทำธุรกิจอื่นซึ่งเกี่ยวข้องกับธุรกิจธนาคารพาณิชย์ อย่างไรก็ตาม ประเทศพัฒนาแล้วมักต้องการให้สถาบันการเงินของตนสามารถเข้าไปนำเสนอและให้บริการธุรกรรมทางการเงินใหม่ ในตลาดของประเทศกำลังพัฒนาได้ โดยที่ทางการของประเทศกำลังพัฒนาไม่ต้องออกกฎเกณฑ์รองรับธุรกรรมใหม่นี้เพิ่มเติม ในประเด็นดังกล่าว ภายใต้ WTO ประเทศพัฒนาแล้วได้ผลักดันให้มีการยกางความตกลงเฉพาะที่เรียกว่า “Understanding on Commitments in Financial Services” ซึ่งประเทศสมาชิก WTO ที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศ (รวมทั้งประเทศไทย) ยังไม่ได้ลงนามหรือผูกพันรับความตกลงดังกล่าว ซึ่งมีสาระผลักดันให้มีการเปิดเสรีอย่างกว้างขวาง รวมถึงการระบุให้ประเทศเจ้าบ้านต้องอนุ-าตให้สถาบันการเงินของอีกประเทศหนึ่งซึ่งอยู่ในประเทศของตนสามารถนำเสนอและให้บริการธุรกรรมทางการเงินใหม่ได้ตลอดเวลา ดังนั้นทางการไทยจึงไม่ควรลงนามรับความตกลงดังกล่าว ไม่ว่า ณ เวลาใดในอนาคต เพราะความตกลงดังกล่าวจะวิรตอนสิทธิของทางการไทยที่จะใช้เวลาที่จำเป็นในการทบทวนธุรกรรมใหม่ ในการตัดสินใจจะอนุมัติเมื่อใด ตลอดจนออกกฎเกณฑ์ที่จำเป็นในการกำกับ ดูแล ธุรกรรมใหม่เหล่านั้นเพื่อให้ระบบการเงินของไทยสามารถรองรับธุรกรรมดังกล่าวได้

- ทั้งนี้ สิทธิและความยืดหยุ่นของทางการไทยในการออกกฎระเบียบและมาตรการทางการเงินและในการกำกับดูแลธุรกรรมทางการเงิน ถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยรักษาเสถียรภาพของระบบการเงินโดยรวมอีกทางหนึ่ง ซึ่งสิทธิและความยืดหยุ่นในการดำเนินการดังกล่าว อาจถูกท้าทายในกระบวนการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการทางการเงินในเวทีต่างๆ โดยเฉพาะในการเจรจาในระดับทวิภาคีกับประเทศ พัฒนาแล้ว ดังนั้น ทางการไทยจึงควรสงวนสิทธิในการออก กฎระเบียบและมาตรการทางการเงินในระหว่างและ ภายหลังการเปิดเสรีในทุกเวทีการเจรจา

เชิงอรรถ

¹³ ความไม่พร้อมต่างๆ เหล่านี้เป็นข้อจำกัดสำคัญ- (Constraints) ของการที่จะเปิดเสรีภาคสถาบันการเงิน

¹⁴ อาทิ สนับสนุนให้มีการพัฒนา Credit Bureau โดยเฉพาะข้อมูลของ SME, นำนโยบายประกันเงินฝากมาใช้, พัฒนาการกำกับดูแลแบบ Risk-Based Supervision, พัฒนาระบบบริหารความเสี่ยงและระบบการบริหารสินเชื่อของสถาบันการเงิน, การดูแลให้มีเงินกองทุนที่พอเพียง, พัฒนามาตรฐานการบัญชี, และส่งเสริม Corporate Governance

Market Access Commitm

	Financial Se
Mode 1	
Full	9
Partial	14
No	77
Mode 2	
Full	15
Partial	18
No	67
Mode 3	
Full	6
Partial	37
No	57
Mode 4	
Full	1
Partial	40
No	59

ที่มา : *WTO (1997), P.45.*

บทสรุป

ไม่ว่าการเจรจาภายใต้ WTO ในรอบโตฮานี้จะปรากฏผลออกมาเป็นเช่นใดก็ตาม การเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินจะเป็นเรื่องหลักเลี่ยงได้ยาก ซึ่งแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินไทยที่ประกาศใช้เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2547 จะเป็นเสาหลักของการเตรียมพร้อมระบบสถาบันการเงินไทยเพื่อรองรับการเปิดเสรีในอนาคต ทั้งนี้ประเด็นสำคัญที่การกำหนดระยะเวลาในการเปิดเสรีที่เหมาะสมและการเตรียมพร้อมเพื่อสามารถรับประโยชน์จากการเปิดเสรีได้อย่างเต็มที่โดยยึดหลักการเปิดเสรีแบบค่อยเป็นค่อยไปเพื่อให้เวลากับสถาบันการเงินไทยในการเตรียมพร้อมและปรับตัว โดยคำนึงถึงเสถียรภาพของระบบการเงินและประโยชน์ที่ผู้ใช้บริการทางการเงินจะได้รับเป็นสำคัญ-

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2535), 50 ปี ธนาคารแห่งประเทศไทย
2485-2535, กรุงเทพฯ, อมรินทร์ พริ้นติ้งกรุ๊ป

ภาษาอังกฤษ

Bank for International Settlements (BIS), International Monetary Fund (IMF), and Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) (2001). "Group of Ten Report on Consolidation in the Financial Sector", January.

Claessens, Stijn, Asli Demirguc-Kunt, and Harry Huizinga (2001). "How Does Foreign Entry Affect Domestic Banking Markets?", *Journal of Banking & Finance*, Vol. 25, pp. 891-911.

Clarke, George, Robert Cull, Laura D'Amato, and Andrea Molinari (2000). "On the Kindness of Strangers? The Impact of Foreign Entry on Domestic Banks in Argentina", in Stijn Claessen and Marion Jansen (eds.), *The Internationalization of Financial Services: Issues and Lessons for Developing Countries*, Kluwer Law International, The Hague.

Clarke, George, Robert Cull, and Maria Soledad Martinez Peria (2001). "Does Foreign Bank Penetration Reduce Access

- to Credit in Developing Countries? Evidence from Asking Borrowers". World Bank, September.
- Clarke, George, Robert Cull, Maria Soledad Martinez Peria, and Susana Sanchez (2001). "Foreign Bank Entry: Experience, Implications for Developing Countries, and Agenda for Further Research". World Bank, October.
- Clarke, George, Robert Cull, Maria Soledad Martinez Peria, and Susana Sanchez (2002). "Bank Lending to Small Businesses in Latin America: Does Bank Origin Matter?". World Bank, January.
- Demirguc-Kunt, Asli, and Enrica Detragiache (1998). "Financial Liberalization and Financial Fragility". Paper Prepared for the 1998 World Bank Annual Conference on Development Economics.
- Denizer, Cevdet (2000). "Foreign Entry in Turkey's Banking Sector, 1980-1997", in Stijn Claessens and Marion Jansen (eds.), **The Internationalization of Financial Services: Issues and Lessons for Developing Countries**, Kluwer Law International, The Hague.
- Elosegui, Pedro, and George Pinteris (2002). "Privatization, Foreign Entry, and Bank Risk in Emerging Banking Systems: Evidence from Argentina". Paper Presented at the University of Illinois and the Midwest Finance Association 2002 Meetings.

- Focarelli, Dario (2003). "The Pattern of Foreign Entry in the Financial Markets of Emerging Countries". Bank for International Settlements.
- Goldberg, Linda (2001). "When is U.S. Bank Lending to Emerging Markets Volatile?", NBER Working Paper, No. 8209.
- Goldberg, Linda, B., Gerard Dages, and Daniel Kinney (2000). "Foreign and Domestic Bank Participation in Emerging Markets: Lessons from Mexico and Argentina". NBER Working Paper, No. 7714.
- Kiraly, Julia, B., B. Majer, L. Matyas B., Ocsi, A. Sugar, and E. Varhegyi (2000). "Experience with Internationalization of Financial Services Provision. Case-study: Hungary", in Stijn Claessens and Marion Jansen (eds.), **The Internationalization of Financial Services: Issues and Lessons for Developing Countries**, Kluwer Law International, The Hague.
- Mathieson, Donald, and Jorge Roldos (2001). "The Role of Foreign Banks in Emerging Markets". Paper Prepared for the IMF-World Bank-Brookings Conference on Financial Markets and Development, Held in New York, USA, 19-21 April.
- Montgomery, Heather (2003). "Do Foreign Banks Provide More Stable Credit?". Paper Presented at the Asian Crisis V Conference, Held in Chuncheon, Korea, 9-10 December.

Unite, Angelo, and Michael Sullivan (2003). "The Effect of Foreign Entry and Ownership Structure on the Philippine Domestic Banking Market", **Journal of Banking & Finance**, Vol. 27, pp. 2323-2345.

United States International Trade Commission (USITC) (1997). **Recent Trends in United States Services Trade**. Washington, D.C., USITC Publication.

World Trade Organization (WTO) (1997). "Opening Markets in Financial Services and the Role of the GATS". Special Studies.

รายชื่อเอกสารโครงการ WTO Watch (จับกระแสองค์การการค้าโลก)

เอกสารข้อมูล

- หมายเลข 1 ระเบียบการค้าสินค้าเกษตรภายใต้ GATT/WTO
โดย จิตติมา เกรียงมณีศักดิ์
มิถุนายน 2547
- หมายเลข 2 ข้อมูลเปรียบเทียบข้อตกลงการค้าเสรี
US-Australia FTA และ Thailand-Australia FTA
โดย ทิวรัตน์ ลามวิไล
 ประภาภรณ์ ชื้อเจริญกิจ
กรกฎาคม 2547
- หมายเลข 3 ข้อมูลเปรียบเทียบข้อตกลงการค้าเสรี
US-Chile FTA
US-Singapore FTA
และ US-Australia FTA
โดย ทิวรัตน์ ลามวิไล
 ประภาภรณ์ ชื้อเจริญกิจ
 เอกพล จงวิลัยวรรณ
ตุลาคม 2547
- หมายเลข 4 การเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา
โดย สิทธิพล วิบูลย์ธนากุล
พฤษภาคม 2547
- หมายเลข 5 คลังข้อมูล FTAs
โดย อิศร์กุล อุณหเขต
เมษายน 2548
- หมายเลข 6 บรรณานุกรม WTO
โดย อิศร์กุล อุณหเขต
พฤษภาคม 2548
- หมายเลข 7 ข้อพิพาทการค้าระหว่างประเทศ : มโนสาเร่
บรรณาธิการ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์
มิถุนายน 2548

- หมายเลข 8 ข้อพิพาทการค้าระหว่างประเทศ : สินค้าเกษตร
บรรณาธิการ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์
มิถุนายน 2548
- หมายเลข 9 Stiglitz Plan: ข้อเสนอสำหรับการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา
โดย ชมเพลิน สุวรรณภาณุ
กรกฎาคม 2548

เอกสารวิชาการ

- หมายเลข 1 GMOs ภายใต้ระเบียบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
โดย สิทธิพล วัลลย์ธนากุล
ตุลาคม 2547
- หมายเลข 2 มาตรฐานสิ่งแวดล้อมกับระเบียบการค้าระหว่างประเทศ
โดย นิรมล สุธรรมกิจ
มกราคม 2548
- หมายเลข 3 GATS ความตกลงว่าด้วยการค้าบริการ
โดย พรเทพ เบ--าอภิกุล
พฤษภาคม 2548
- หมายเลข 4 การเจรจาการค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัย
โดย สิทธิกร นิพยะ
พฤษภาคม 2548
- หมายเลข 5 สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication)
โดย ศิรยา เลหาเพียงศักดิ์
มิถุนายน 2548
- หมายเลข 6 มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด: ข้อตกลงและประสบการณ์
โดย ธรรมวิทย์ เทอดอุดมธรรม
มิถุนายน 2548

เอกสารเหตุการณ์ปัจจุบัน

- หมายเลข 1 การประชุมแคนคูน :
ความผลิบานและโรยราของการค้าเสรี
โดย สิทธิพล วัลลย์ธนากุล
พฤษภาคม 2547

- หมายเลข 2 รายงานการประชุมทางวิชาการ
“รัฐบาลควรมีจุดยืนในการเจรจา
การค้าทวิภาคีกับสหรัฐอเมริกาอย่างไร”
โดย สติกร นิพนธ์ (บรรณาธิการ)
กรกฎาคม 2547
- หมายเลข 3 รายงานการบรรยายทางวิชาการ
“ระบบทรัพย์สินทางปัญญาภายใต้ FTAs”
โดย จักรกฤษณ์ ครอบงำ (ผู้บรรยาย)
สติกร นิพนธ์ (เรียบเรียง)
กุมภาพันธ์ 2548
- หมายเลข 4 ข้อตกลงการค้าเสรีสหรัฐอเมริกา
โดย ทิวรัตน์ ลาภวิไล
ประภาภรณ์ ชื้อเจริญกิจ
เอกพล จงวิสัยวรรณ
สมบุญรัตน์ ศิริประชัย (บรรณาธิการ)
มีนาคม 2548

เอกสารวิจัย

- หมายเลข 1 การเจรจาการค้าพหุภาคีสินค้าเกษตร : ความไม่สมดุล
ความล้มเหลว และอนาคตของรอบการพัฒนา (โตฮา)
โดย นิพนธ์ พัวพงศกร
สิริลักษณ์ คอมันตร์
กุมภาพันธ์ 2548
- หมายเลข 2 ผลกระทบของการเปิดเสรีการค้าบริการด้านสุขภาพต่อประเทศไทย
โดย ศุภสิทธิ์ พรรณารุณทไธย
ครรชิต สุขนา
มีนาคม 2548
- หมายเลข 3 การเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินไทยภายใต้กรอบ WTO
และแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน
โดย กอบศักดิ์ ภูตระกูล
ดอน นาครทรรพ
หฤษฎ์ รอดประเสริฐ
สิงหาคม 2548

ประวัติผู้เขียน

กอบศักดิ์ ภูตระกูล สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาเศรษฐศาสตร์และคณิตศาสตร์ Williams College ประเทศสหรัฐอเมริกา ระดับปริญญาเอกสาขาเศรษฐศาสตร์มหภาคและเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ Massachusetts Institute of Technology ประเทศสหรัฐอเมริกา

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้บริหารที่นโยบายการค้าและการลงทุน สวนดุลการชำระเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย

ดอน นาครทรรพ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี Economics (with distinction) and Molecular Biophysics and Biochemistry, Yale University ระดับปริญญาเอก Economics (Specialization in Macroeconomics and Finance), Harvard University, Cambridge, MA

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเศรษฐกรอาวุโส สายนโยบายการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย

หฤษฎ์ รอดประเสริฐ จบการศึกษาระดับปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัย Yale ประเทศสหรัฐอเมริกา

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเศรษฐกรอาวุโส สายนโยบายการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย